

LIKESTILLINGSUTFORDRINGER FOR MENN OG GUTTER

Utarbeidet av MannsForums Likestillingsgruppe 17.11.2023

UTKAST 3

Innhold:

1. Begge kjønn er like, men det ene er likere enn det andre
2. Guttekrisen starter i hjemmet
3. Guttekrisen øker i oppveksten
4. Unge menn taper i utdanningen
5. Menn yter viktige bidrag til velferdsstaten
6. Menns helse blir underprioritert
7. Kvinner får mest empati
8. Kvinner dominerer likestillingssystemet
9. Matriarkat?
10. Tiltak mot diskriminering av menn, og for reell likestilling



MannsForum

En stemme for gutter, fedre og menn

KAPITTEL 1: BEGGE KJØNN ER LIKE, MEN DET ENE ER LIKERE ENN DET ANDRE

Norsk likestillingspolitikk bygger på prinsippet om at begge kjønn er like, men i praksis på at det ene kjønn er likere enn det andre. Kvinner favoriseres foran menn. Kvinneprioriteringen stadfestes allerede i lovens formålsparagraf § 1. Formål, ledd 3, at: «Loven tar særlig sikte på å bedre kvinnersstilling», ikke menns. Loven har siden den ble vedtatt for over femti år siden endret Norge. Femti års sammenhengende kvinnefavorisering i offentlig politikk og samfunnsnivå har, som dette «likestillingsbarometeret» med mannsperspektiv viser, satt dype spor. Et symptom på dette er utviklingen av kjønnsubalansen på ledelsesnivå på Stortinget, landets øverste politiske myndighet. For femti år siden var samtlige partiledere og parlamentariske ledere på Stortinget menn. I dag er samtlige parlamentariske ledere og syv av ti stortingspartiledere kvinner. De har stor politisk makt, og de bruker den. «Alle lederne på Stortinget er kvinner» (Klassekampen 19.10.2024)



Første rekke fra venstre: Partileder Sylvi Listhaug; Fremskrittspartiet, Partileder Erna Solberg; Høyre, Partigruppeleder Rigmor Aasrud; Arbeiderpartiet, Partigruppeleder Marit Arnstad; Senterpartiet. Andre rekke: Partileder Irene Ojala; Pasientfokus, Partinestleder Lan Marie Berg; MDG, Partileder Marie Sneve Martinussen; Rødt, Partileder Olaug Bollestad; Kristelig folkeparti, Partileder Guri Melby; Venstre, Partileder Kirsti Bergstø; Sosialistisk venstreparti.

1.1. Kvinneperspektiv på autofokus

Den manglende kjønnbalansen/likestillingen blant lederne på Stortinget er et symptom på det innarbeidete kvinneperspektivet i alle deler av likestillingspolitikken og -forvaltningen (og media). Kvinneperspektivet går også igjen i utarbeidelsen av faktagrunnlaget som likestillingspolitikken bygger på, og tolkningen av dette. De to viktigste her er likestillingsbarometrene/databasene: «Kjønnlikestilling» (bufdir.no/statistikk-og-analyse/kjonnlikestilling) og «Fakta om likestilling» (ssb.no/befolkning/likestilling). Andre viktige «likestillings»-barometre er nordiske (norden.org/no10 fakta om likestilling),

europiske (european-gender-equality-index) eller globale (Global Gender Gap Report 2023). De har alle et dominerende kvinneperspektiv. For å få frem likestillingsutfordringene til, og diskrimineringen av menn, har MannsForum derfor funnet det nødvendig å utarbeide et likestillingsbarometer med et tilsvarende mannsperspektiv. Dette nye barometeret 2024 er en oppdatert og mer utfyllende versjon av kortversjonen fra 2022.

Femti års kvinnefavorisering har ført til nye sosiale og kulturelle forskjeller mellom kjønnene som i hovedsak har gått under radaren for så vel likestillingspolitikken som likestillingsforvaltningen, Likestillingsombudet og kjønnsforskningen. Gutte- og farskrisen i Norge og den vestlige verden har vært under utvikling lenge. Den er vel dokumentert i utlandet og etter hvert også i Norge, men ikke av kjønnsforskere, men mannlige psykologer, familierapeuter, sosiologer, statsvitere og leger.

«Kjønn handler primært om hvordan nytt liv dannes ved befruktning mellom kjønnsceller fra to ulike individer (en hun og en han). Når sexologer og kjønnsforskere snakker om flere kjønnskategorier setter de naturvitenskapen til side og snakker egentlig om helt andre ting».

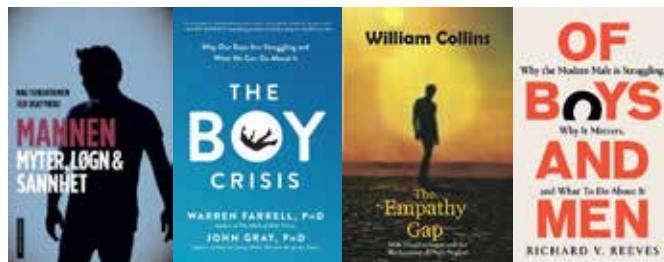
(Professor i evolusjonsbiologi ved UiO Glenn-Peter Sætre i intervju med journalist Sturla Smari Hanssen, Dagsavisen 12.10.2023 om sin nye bok: «To av evolusjonens største gåter»)

1.2. Mannsperspektivet viser at menn diskrimineres

I arbeidet med barometeret har det følgelig vært krevende å finne relevant kjønnsforskning som grunnlag for informasjon og fakta om likestillingsutfordringene til gutter, menn og fedre, og diskrimineringen av menn. Dette har sammenheng med at kjønns- og likestillingsforskningen både har vært, og fremdeles er sterkt kvinne-dominert, både blant ansatte forskere, og de temaene som forskerne synes opptatt av. Mannsforskningen i Norge er blitt nedprioritert som eget tema, og det tidligere og eneste professoratet i Mannsforskning nedlagt. MannsForum har derfor måttet søke etter informasjon og fakta om gutter, menn og fedres livs- og likestillings-situasjon over et bredt spekter av offisielle og andre kilder i både inn- og utland. Det har derimot ikke vært vanskelig å vite hvilke likestillingsutfordringer vi måtte belyse. De fleste av MannsForums medlemmer møter disse utfordringene hver dag. Som feministene pleier å si: «Det personlige er politisk». Det gjelder også for menn.

Vi håper likestillingsbarometeret med mannspektiv vil bidra til at flere får øynene opp for den alvorlige slagsiden som har bygget seg opp mot menn i likestillingspolitikken, forvaltningen, forskningen og i media. Forfatteren, historikeren og filosofen Richard Reeves («On Men and Boys; Why the Modern Man struggles, Why it matters, and What to do about it») hevder at det å ha et søkelys på gutter og menns problemer ikke innebærer et angrep på kvinner. Tvert om vil bedre og reell likestilling mellom kjønnene være positivt også for

jenter og kvinner. Og hele samfunnet.



Gutte- og farskrisen er godt dokumentert av mannlige fagforfattere i inn og utland.

KAPITTEL 2: GUTTEKRISEN STARTER I HJEMMET

Familien er en helt grunnleggende og avgjørende arena for likeverd og likestilling for menn og kvinner i livet og i samfunnet. Norsk barne- og familiepolitikk er til tross for innføring av øremerket foreldrepermisjon for fedre fortsatt preget av at mor i praksis ansees som viktigere for barnas oppvekst og utvikling enn far. For mange menn er det å stifte familie en risikosport med reell fare for samlivsbrudd og livskrise. Over halvparten av alle ekteskap og samliv ender med samlivsbrudd, og seks av syv barn som blir boende hos bare en av foreldrene blir boende hos mor. Statens tilrettelegging for assistert befruktning for enslige kvinner, sender et viktig signal om at far ikke er nødvendig for barns oppvekst, utvikling og senere liv.

2.1. Familien krymper

Familien er den viktigste oppvekstarenaen for barn og unge hvor de skal lære og utvikle forståelse for verdien av samliv og kjønnsforskjeller, likeverd og likestilling i praksis. Kvinner blir mødre ved å føde og amme barnet, og menn blir ved sin befruktning av kvinnen, fedre som sammen med mor bidrar med kjærlighet, omsorg og arbeid i oppfostringen av barnet til gangs mennesker og samfunnsborgere. Den tradisjonelle familien er i endring. Det blir stadig flere single og færre som gifter seg eller danner par i samfunnet. Kvinnene føder færre barn. Familiene blir færre og mindre. En barnefamilie består ikke nødvendigvis lenger av far og mor og barn, men også av bonusfamilier med mine, dine og våre barn, homofile par med barn, enslige mødre eller fedre med barn, og fosterfamilier.

Hver fjerde mann er barnløs ved fylte 45 år, mot 16 % av kvinnene. Dobbelt så mange fattige menn som kvinner er barnløse; 72% av mennene og 36% av kvinnene. Ifølge Camilla Stoltenberg er dette «resultat av en samfunnsutvikling, ikke den enkeltes ønsker og valg» («Health Gap» 16.3.23). 70 % av barn under 18 år bor sammen med begge foreldre, 19 % med bare en av foreldrene og 11% i andre familier (SSB 2023).

- Barn født av enslig mor: 5.470 = 11%
- Barn født i ekteskap: 18.735 = 36 %
- Barn født utenfor ekteskap i samboerskap: 27.275 = 53%

(Kilde SSB 2023)

Det fødes mange flere barn utenfor enn i ekteskap, og hvert tiende barn av enslig mor.

Fig. 2.1

For 1650 av barna født av enslig mor ble det ikke oppgitt hvem som er barnets far. Antall donorbarn er økende etter legaliseringen og kommersialiseringen av tilbudet om assistert befruktning for kvinner i Norge 2 (NRK 28.8.22). Enslige menn har ikke samme mulighet som kvinner for å bli far ved hjelp av assisterte metoder. Surrogati er forbudt for både enslige menn og kvinner. Assistert befruktning for enslige kvinner i Norge subsidieres av det offentlige, som også dekker en vesentlig del av alenemorens kostnader med å kompensere for fravær av barnebidrag fra donorfar. Mange barn av anonyme sæddonorer er sinte og frustrert fordi de ikke får vite hvem som er faren. De føler et savn og føler seg lurte. Hemmelighold kan gjøre skade (NRK 28.8.22).

*«Mange solomødre ønsker å holde fars/sæddonors navn hemmelig under barnets oppvekst. Fortielsen tærer nemlig også på relasjonen (mellom mor og barn). Sannhet er en viktig kvalitet i nærhet, å kunne stole på hverandre springer ut av nettopp det...
..Å føle seg lurte av sine mødre er ikke bra for en tenåringsgutt's tillitsforhold for når de vanskelige dagene kommer.»*

(A-magasinet 27.1.23; «Foreldrekoden»: psykolog og familierapeut Hedvig Montgomery)

2.2 Mange barn vokser opp uten far, hjemme.

I 2021 ble det inngått 16050 ekteskap, mens 8893 ble oppløst ved skilsmisse (SSB 2021). Det ble inngått enda flere samboerskap, og andelen samlivsbrudd er høyere blant samboere. De fleste barn i Norge bor sammen med begge foreldre, men omtrent en tredjedel av norske barn under 18 år opplever at foreldrene går fra hverandre. Kvinner tar initiativ til to av tre samlivsbrudd. Etter samlivsbrudd blir halvparten av barna boende bare sammen med mor (49 %), 7 % bare sammen med far, 43 % med delt bosted mellom far og mor, og 1 % i fosterhjem og andre ordninger. Delt-bostedsforeldre er mer fornøyde med bostedsordningen og samværmengden enn andre foreldre. (SSB rapport 2022/53, 16.12.22). Mange barn med skilte foreldre opplever å bo i delt søskenflokk.

«De færreste blir bedre forelder av å skille seg. Mange blir dårligere, og det varer lenge. Mange foreldre opplevde redusert empati med sine barn. En av skilsmisens tragedier for barn er at de får større ansvar og flere oppgaver samtidig som de føler seg mindre ivaretatt. En skilt familie mangler rammen av familietilhørighet og gjensidig kjærlighet mellom alle ledd.»

(Skilsmiseforsker Judith Wallerstein i boka Skilsmissebarn; 2022).

Stadig flere velger delt bosted for barn etter samlivsbrudd:

Andelen barn som bor fast hos mor:
62 % i 2012, 49 % i 2022.

Delt bosted: 25 % i 2012, 43 % i 2022.

Andelen barn som bor hos far:
7 % i 2012 og 7 % i 2022.

Andre: 1%, i 2012 og 2022
(SSB: 2023)

Fig. 2.2

Likevel opplever mange fedre at både familievern og barnevern er skeptisk til delt bosted for barn etter samlivsbrudd. Barnelovens §36 ledd 2 fratar i praksis domstolene retten til å idømme delt bosted ved samlivsbrudd, dersom det er konflikt mellom foreldrene. Lovens ordlyd stimulerer til kunstig konflikt mellom foreldrene fordi det gir status å være ene-bostedsforelder, og ikke minst gir det betydelige økonomiske fordeler. Morspresumsjonen sikrer i de aller fleste tilfeller at barnet blir boende hos mor,

mor noe som ofte resulterer i at mange barn mister kontakten med far. Dette forsterkes av NAVs tolkning av lovverket som i praksis premierer samværs sabotasje og fremmedgjøringsstrategier. Dette går i stor grad ut over barn og særlig gutter.

«Kvinner er sterkt overrepresentert i saker om barnefordeling. I mange saker om barnefordeling er dommeren en kvinne, partenes advokater er kvinner, og den sakkyndige er kvinne. Kjønsdelingen i jussen er betenkelig.»

(Advokatene Jor unn Løvseth og Karianne Tilseth til Advokatbladet 7.12.22.)

De fleste barn har negative erfaringer og følger fra foreldrenes skilsmisse. Samlivsbrudd resulterer i dårligere far-barn-forhold hos 35 % av barn. Ifølge Psykologspesialist Line Marie Warholm kan «samlivsbrudd være en enorm krise i et barns liv. Vi påfører barna en kontinuerlig smerte når de alltid savner enten pappa eller mamma». (AP 14.2.23). 20-30 % av barna utvikler psykiske problemer som preger dem resten av livet. Dette gjelder særlig gutter. Skilsmissebarn bærer ettervirkningene/kostnadene med seg lenge, noen ganger så lenge de lever.

2.3 Camilla Pettersen: «Samværs sabotasje».

En viktig årsak er at ca. 40 000 barn får ikke se sin far i løpet av en vanlig måned, ca. 12 000 ikke det siste året. To % av samværsfedre har ikke sett barnet siden fødsel eller brudd, og 12% av samværsforeldre ser ikke barna en vanlig måned (SSB 2015). Hovedårsaken er som regel mors hindring/sabotasje av barnets samvær med sin far.



Verken barnevern, familievern eller domstolene vil iverksette effektive sanksjoner mot mors samværs hindring, og det er svært ofte begrunnet med hensyn til «barnets beste», som er omstridt og oftest mer til «mors beste». I stedet krever NAV at far betaler mor for merutgiftene hun har med at barnet bor mer hos henne enn opprinnelig avtalt/bestemt. (MannsForum). Mor sitter ofte også igjen med bedre økonomi enn far etter samlivsbrudd, når en legger sammen summen av arbeidsinntekt, barnebidrag, og offentlige overføringer og særytelser til den forelder som betegnes som enslig forsørger (som regel mor). Mange fedre blir ruinert etter å ha måttet gå til rettsak for å få samvær med barna, ofte forgyves.

Sønner som aldri får se sin far	ca 2 500	Indikator 1.2. Barns samvær med foreldre etter samlivsbrudd: Mange savner far. (Kilde: Beregnet etter tall fra SSB. Tallene er omtrent- lige).
Sønner som ikke får se sin far et vanlig år	ca 7 500	
Sønner som ikke får se sin far en vanlig måned	ca 20 000	
Sønner som utsettes for samværs-sabotasje av sin mor	ca 2 000	
Sønner som utsettes for samværs-sabotasje av sin far	ca 100	

Fig. 2.4

2.4 Mange barn savner far etter samlivsbrudd.

Norsk familiepolitikk bryter med prinsippene i den internasjonale Barnekonvensjonen. I artikkel 7.1. slås det også fast at «Barn har rett til å kjenne sine foreldre og få omsorg fra dem». Likevel vokser mange barn opp uten kjent far fordi barnets mor ikke ønsker å bo sammen med barnets biologiske far, og heller ikke at barnet skal vite fars identitet, bli kjent med sin biologiske far, og vokse opp med ham. Barn med norsk donor har ikke krav på å få vite fars identitet før etter fylte 15 år. I Barnekonvensjonens artikkel 9.3. slås det fast at «Barn har rett til å opprettholde personlig forbindelse og direkte kontakt med begge foreldre regelmessig». Barneloven går i § 42 og 43. lenger: «Barn har rett til samvær med begge foreldre». Hvis bostedforelder hindrer samvær, er dette ikke bare krenkelse av samværsforeldres rettigheter, men også barnets.

2.3 Hvorfor er biologisk far viktig for gutter?

Far har stor betydning for gutters psykiske og fysiske helse, deres adferd og skoleresultater, men også som et vern mot rus og kriminalitet. Fedre er viktige rollemodeller for gutter og yngre menn, som gutten kan speile seg i. Tilstedeværelse over tid er grunnlaget for å forstå barnet, få kontakt med det, og forsikre det at «jeg er her for deg». Fedre er også viktig for døtre ifølge psykolog Eva Tryti: «Far er viktig for jentas selvbylde og for å lære å bli trygg på menn og kommunisere med dem, Han bidrar til å gjøre døtrene mer robuste, sterke og modige, mindre fintfølede og hårsåre. Dessuten er han ofte morsom og leken».

Pappa er viktig for barnets utvikling også de første leveår. En sensitiv og lydhør pappa påvirker barnets utvikling positivt. Jo mere samvær mellom far og barn, jo sterkere opplever barnet at far «bryr seg om det». Dette gjelder ifølge professor og psykolog William Fabricius og kolleger helt fra spedbarnsalder, også i konfliktfamilier: «Vi finner at lite foreldresamvær med fedre truer langsiktig emosjonell trygghet i far-barn relasjonen. Mindre samværstid kan føre til at barn bekymrer seg for hvor mye far ønsker å være sammen med dem, og er spesielt

utsatte for følelsen av «å ikke bety noe for far». (Dag Furuholmen: «Hvorfor er biologisk far så viktig for barnets liv og oppvekst» 26.4.2022).

«Fedres engasjement gjør noe med barnas sosiale innstilling. Barn med svært deltagende fedre blir bedre både til å takle og løse konflikter med andre. Fedrenes engasjement er en polstring når det gjelder å håndtere negative eller utfordrende situasjoner.»

Psykolog Ruth Feldman i boka: Størst av alt, forfatter Lone Frank)

Fedrekvoten som i sin tid ble foreslått av Mannsrolleutvalget i 1991 har hatt stor betydning for fedres aktive deltagelse og omsorgsrolle i familien. Forskning viser at menn utvikler omsorgsferdigheter og selvillit ved å være mye til stede tidlig i livet til barna sine. Dette legger grunnlaget for et nært forhold mellom fedre og barn senere. (Rehel 2014). Fedrekvoten gir barn en trygg og god start på livet, og gir barna de beste forutsetninger i oppveksten. Fedrekvoten er et av de viktigste virkemidlene for å sikre tusenvis av barn muligheten for en nær og tryggtilknytning til begge foreldre.

Andel fedre som tar ut fedrekvoten av foreldrepermisjonen øker og i 2021 benyttet hele 90 % av norske menn fedrekvoten, som utvilsomt er en vellykket ordning. Seks av ti fedre tok ut hele kvoten på 15 uker (SSB 2022). I tillegg tar nå 11 % av fedrene ut ulønnet foreldrepermisjon. (DA 19.4.22). Menn tar imidlertid bare ut ca. 20 % av den valgfrie delen av foreldrepermisjonen, resten tar mor. Fedrekvoten er likevel under press fra flere kvinne-/morsnettverk som vil gi mor hele den valgfrie foreldrepermisjonen og i tillegg redusere fedrepermisjonen til fordel for enda lengre permisjon for mor. Psykolog Rut Appelkvist hevder i en NRK kronikk 2022 at det ikke finnes forskning som tilsier at våre barn har skade av å være sammen med en varm og tilstedeværende far på dagtid. «Det mange kvinner trenger er en mer tilstedeværende far på hjemmebane. Hvordan kan man forvente at menn skal være mer til stede hjemme, hvis de ikke slipper til? Å trekke frem mindre pappapermisjon som en løsning på at kvinner skal ha det bedre i barseltiden og i livet generelt, når det gjelder både fysisk og psykisk helse og arbeidsliv, blir alt for enkelt».

Gutter som opplever tap av samvær/kontakt med far er oftere deprimert enn gutter som har god kontakt/samvær med far; de har lavere selvfølelse og har færre venner, er mer udisiplinerte og i opposisjon, viser mindre empati, har lavere selvfølelse og gjør det dårligere på skolen. Gutter vokst opp med

lite eller ingen kontakt med far er overrepresentert blant skoleskytere. (Warren Farrell: «The Boy Crises».)

«Det tok ikke lang tid før vi fant de første barnevernsmeldingene med beskjed fra en lege som hadde observert gutten som fireåring og skrevet at hvis ikke dette barnet får hjelp nå, så kan det gå alvorlig galt. Gutten var Anders B Breivik»

(Politioverbetjent Asbjørn Rachlew i intervju AP 23.4.22).

2.4. Gutter trenger hele familien

«Knus kjernefamilien» var et gammelt radikalfeministisk kamprop på kvinnedagen 8 mars, og i den ferske boka til den feministiske samfunnsgeografen Sophie Lewis «Abolish the family» (2022) tar hun til orde for å oppløse familien helt. Utviklingen i samfunnet viser at selv om kjernefamilien fortsatt står relativt sterkt, er det klare tendenser til sviktende oppslutning om kjernefamiliens verdier, og en atomisering av familien i ulike liberale og i hovedsak matriarkalske sirkler. Selv om fremveksten av en likere kjønnsdeling i familien har vært et gode også for fedre, er familieoppløsning sjelden til «barnets beste». Barn som vokser opp uten far hjemme og/

eller med liten eller ingen kontakt med far er overrepresentert på en rekke negative statistikker som f.eks. fysisk og psykisk uhelse, ensomhet, skolesvikt, rusmiddelbruk, vold, lovbrudd og arbeidsløshet m.v. Her ligger kimen til dagens guttekrise, og en trussel mot velferdsstatens fremtidige bæreevne.

«Kvinner kan også utøve vold. Kvinner kan også være dårlige omsorgspersoner. Kvinner kan også misbruke sine barn. Kvinner kan være bitre ekser som lyver så det renner av dem. Kvinner kan også være så infame at de holder barna borte fra far».

Kronikk «Vi kvinner skal heie på hverandre - men ikke for enhver pris» av journalist Marianne Smeby Strand i VG debatt 9.6.22.

KAPITTEL 3: GUTTEKRISEN ØKER I OPPVEKSTEN

Gutter er overrepresentert på negative statistikker over dårlige skoleprestasjoner, skolefravall, vold, rusmisbruk, kriminalitet og selvmord. Grunnlaget for guttekrisen oppstår i oppveksten; i hjemmet, i barnehagen, og i skolen. Gutter fra familier med lav inntekt og utdanning er mest utsatt.

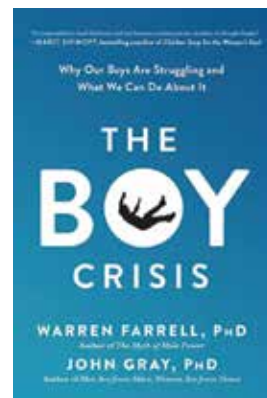
3.1. Guttekrisen starter i hjemmet

Nesten hvert fjerde barn bor i en annen familie-konstellasjon enn med sine to foreldre, og de fleste av disse blir boende hos mor etter samlivsbruddet. Mange skilsmisser preges av høyt konfliktnivå og kanskje fiendskap mellom foreldrene. Familierådgivningen begrenses som regel til få timers mekling mellom foreldrene, hovedsakelig om fordeling av bosted for og samvær med barna. Mange fedre opplever at det kvinnedominerte familievernet er til lite hjelp i slike situasjoner. Resultatet er at barna som regel blir boende hos mor, dersom ikke foreldrene blir enige om delt bosted eller annen ordning.

Soloforeldrefamilier har naturlig nok færre ressurser til å møte barns behov enn vanlige familier, og er mindre robuste for påkjenninger og utfordringer under barnas oppvekst. Sønner skal ikke måtte være «mannen i huset» (Jfr. Neda Alaei, «På en betingelse», Gyldendal 2023). Guttekrisen rammer særlig gutter som vokser opp med mor uten en far hjemme, og med lite eller ingen kontakt med far.

«The Boy Crisis» av Warren Farrell beskriver den alvorlige «Guttekrisen» som rammer USA og den vestlige verden.

Samlivsbrudd kan føre til samværsabotasje og foreldrefremmedgjøring fra den ene forelderens side, som regel mor. Begge handlinger, som også kan være økonomisk



motivert, kan beskrives som en kompleks form for familievold som retter seg mot en forelder, og med det til følge at barnets relasjon til vedkommende blir skadet eller ødelagt.

Foreldre kan (av og til med støtte fra ansatte i velferdstjenestene) påvirke barnet og skape et fiendebilde av en eller begge foreldre som barnet ikke har fast bosted hos. Konsekvensene for barn utsatt for samværsabotasje og foreldrefremmedgjøring er store og vedvarende, noen ganger livslange, på samme måte som andre former for familievold4. (Kilde: Professor Emeritus Eivind Meland; «Foreldrefremmedgjøring; artikkel i Tidsskrift for norsk Psykologiforening 23.7.2023). I en stor tverrsnittsstudie der deltakerne hadde en snittalder på 27 år, fant man mellom 50% og 100% økt risiko for å rapportere psykiske problemer i voksen alder hvis man som barn har vært utsatt for foreldrefremmedgjøring.

«NAV krever foreldre for barnebidrag til bosted forelder som hindrer barn samvær med samværsforelder i strid med avtalt eller rettmessig avgjort samværsavtale. Samværsforelder må betale utgifter som bidragsmottakeren frivillig pådrar seg når hun hindre barna samvær med bidragsyter. Dvs. at NAVs krav og praksis premierer en forelder som saboterer det samvær som foreldrene har avtalt eller som retten har avgjort til barnas beste.»

(«MannsForum anker gruppesøksmål til Høyesterett; MannsForum.no: 4.5.2022)

Norsk selvmordsforskning viser faktisk ca. 50% økt selvmords tendens hos unge som kun har hatt kontakt med en forelder i oppveksten. Både nasjonal og internasjonal forskning viser at barn som har kontakt med begge foreldre føler seg tryggere og har bedre psykisk helse og atferd.

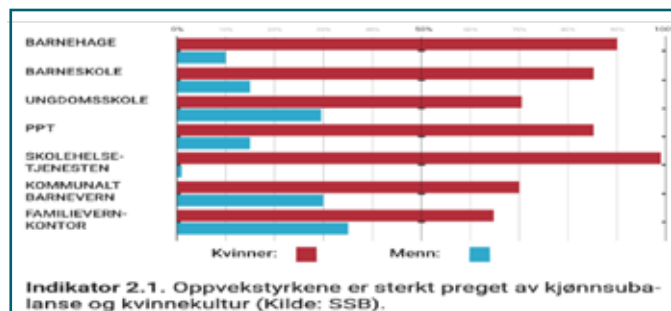


Fig. 3.1

De kjønnsensitive oppvekststyrkene er sterkt preget av kjønnsubalanse og mangel på menn.

Gutter som savner gode mannlige rollemodeller hjemme, trenger nærkontakt med gode, positive mannlige rollemodeller utenfor hjemmet som de kan lære av, strekke seg etter og som kan vise dem interesse og gi dem aksept. Men med bare 10 % menn i barnehager, 17 % i barneskoler, få menn i PPT tjenesten og kun noen promille helsebrødre i skolen er det åpenbart at gutters oppvekst og læringsmiljø i stedet preges av en dominerende kvinnekultur. Der finner jentene de rollemodellene de trenger, men ikke guttene. Med dagens passive offentlige utdanningspolitikk i forhold til rekruttering av menn til kjønnsensitive yrker er det heller ikke særlig håp om bedre kjønnsbalanse i fremtiden. Det hjelper ikke på guttekrisen. (Med kjønnsensitive yrker menes yrker der utøverens kjønn kan påvirke måten tjenesten blir gitt og oppfattet, som f.eks. som rollemodell). Den skjeve rekrutteringen til de kjønnsensitive velferdstjenestene barne- og familievern vil gjøre disse enda mer kvinnedominert. (Kilde: Hovedopptak til høyere utdanning; Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse; Samordna opptak 2023.)

«Feminisering av skolen og andre institusjoner gjør maskulinitet til et taperprosjekt. Guttene lærer tidlig at jenter både er bedre og gjør det bedre, med «tillært evneløshet» som resultat. Menn gir seg i tide».

Tidl. Kunnskapsminister Gudmund Hernes i «Maktutredning og maktøver: Observasjoner i norsk offentlighet. Dreyer forlag 2021.

3.2. Guttekrisen forsterkes i skolen

Norsk skole troner i en OECD-rapport fra 2023 på toppen i kjønnsforskjeller i skolen. Rapporten viser at Norge har det største gapet mellom gutter og jenter både når det gjelder skoleresultater og fullføring av videregående skole. I jentenes favør. I snitt får jenter høyere standpunktkarakterer enn gutter i alle fag unntatt kroppsøving. (Kilde: Kommentator Synnøve Vereide Trampe i Dagsavisen 27.7.2023). I stedet for bidra til å redusere guttekrisen, virker det som om dagens skole heller forsterker den. I tillegg til mangelen på mannlige rollemodeller er det også andre viktige årsaker til dette:

3.2.1 Gutter er senere skolemodne enn jenter

Allerede før skolestart er kjønns-gapet et faktum: Halvparten av jentene på fem år kan skrive ord, men bare en av fem gutter på samme alder. Jentene har færre språkvansker, bedre oppmerksomhet og bedre sosiale ferdigheter. Deler av gutters hjerner

modnes også i snitt 1-2 år senere enn jenters, noe som gir store ulemper i dagens skole med dens krav til konsentrasjon og stillesitting. Sammenligner man en gutt født i desember med ei jente født i januar, kan det være snakk om 2-3 års forskjell i modenhet. Og de skal gå i samme klasse, med like krav til prestasjon. «Kjønnsforskjellen i tidspunktet for puberteten forklarer omtrent 25 % av kjønnsforskjellene i grunnskolepoeng i denne studien. Det er en forholdsvis stor effekt av en enkelt faktor.» (Camilla Stoltenberg i intervju i Morgenbladet nr. 11/2023). Den tidligere bruken av modenhetstesting av elevene hvor umodne elever fikk utsatt skolestart med et år, ble på 1990-tallet avskaffet og erstattet med lik skolestart for alle og utbygging av PPT-tjenesten og bruk av spesialundervisning i skolen. Deretter fulgte Barnehagereformen med ett års tidligere skolestart, dvs. som seks-åring. I ettertid har bruken av ADHD-diagnoser for urolige elever med konsentrasjonsutfordringer økt sterkt, og dobbelt så mange gutter som jenter får i dag diagnosen og medisineres for dette. At andelen gutter med diagnose er vesentlig høyere for de som er født i desember enn de som er født tidlig på året indikerer at mange umodne gutter feildiagnostiseres med ADHD og feilmedisineres. 14 % av gutta blir gjenstand for spesialundervisning mot bare 7 % av jentene.

«Jeg tror det er viktig for samfunnets vitalitet og den enkeltes helse at barns, og særlig gutters rå energi og uro ikke bare dempes, men også kanaliseres og bejubles. Gutter taper som kjent i utdanningssystemet. Færre vet at de også forsvinner fra barne- og ungdomskulturen.»

Kordirigent Marius Astrup Thoresen til Aftenposten 23.6. 2022.)

3.2.2 Skolen er bedre tilpasset jenter enn gutter

Elevene har i Opplæringsloven krav på tilpasset opplæring. Dagens skole er organisert på en måte som favoriserer jentene, både når det gjelder «ansvar for egen læring», gruppearbeid, prosjektarbeid, ukelekser mv. Undervisningsformer som krever sosial kompetanse, refleksjons- og tilpasningsevne har i stor grad overtatt for praktisk orienterte fag. En jente har tre ganger så stor sannsynlighet for å få toppkarakter som gutter. «Ettersom gutter er senere modne enn jenter, klarer de heller ikke å ta igjen forspranget til jentene når de først har kommet skjævt ut. Vi finner dem igjen i frafallsstatistikken på videregående. (Camilla Stoltenberg i intervju i Morgenbladet nr. 11/2023). I et intervju konkluderte

stortingsrepresentant Henning Warloe at «Mulighetene i Opplæringslovens § 8.2. for at elevene kan innrettes etter kjønn i undervisningen blir bare unntaksvis benyttet i norsk skole, til tross for at erfaringene med dette har vært positive: Ungdommene blir roligere, tryggere, og lærte mer». (Henning Warloe intervjuet av journalist i Dagsavisen Sturla S. Hanssen, 16.11.2011)

«Det er et stort problem at den norske skolen er laget av kvinner for jenter. Dette er en indirekte diskriminering av gutter som vi ikke kan fortsette med.»

(Dekan Anne Storset ved Veterinærhøgskolen, NMBU til NRK.no 29.4.2022)

Gutter som har foreldre med lav inntekt og utdanning gjør det dårligst på skolen, og verre enn jenter fra samme sosiale klasse og gutter fra høyere sosiale klasser. «Gutter som gjør det dårligere på skolen dør tidligere. Dårlige karakterer gir en fire ganger så høy sannsynlighet for at gutter dør før de er 30 (av hovedsakelig selvmord og overdosedødsfall). (Camilla Stoltenberg i intervju i Morgenbladet nr. 11/2023)

3.2.3 Gutter blir forskjellsbehandlet

Undersøkelser har vist at lærere vurderer elever i stor grad ut ifra om de passer inn i skolens sosiale forventninger til atferd, som stillesitting og konsentrasjon. Mange av elevene i skolen vil ha problemer med å tilpasse seg de forventningene som skolen og lærerne har til deres atferd. Forventningene vil blant annet gå ut på å sitte stille, ta imot beskjeder eller delta i en gruppe, noe som gir bedre standpunkt-karakterer til jenter enn til gutter mens anonymiserte Nasjonale prøver gir langt mindre forskjeller. «Med andre ord ser skolen ut til å være best for de elever som passer inn i det mønsteret som skolen har skapt, mens de elevene som ikke klarer å tilpasse seg lærernes og skolens forventninger, kan av lærerne bli vurdert til å ha både sosiale og faglige problemer.» Prof. Thomas Nordahl. Høgskolen i Innlandet.

«Hadde statistikken vist at det ikke var jentene, men guttene som hadde systematiske konkurransefortrinn i skolen, ville noen reagert for lengst. Vi ville fått et feministisk folkeopprør, og politikere på venstresiden ville garantert stått på barrikadene for å utjevne ulikheten»

(Kilde: Kommentator Synnøve Vereide Trampe i Dagsavisen 27.7.2023).

Guttene ligger følgelig langt dårligere an enn jentene når skolebarna skal avslutte grunnskolen og samle poeng for den videre karrieren. «Forskjellen skyldes selve utdanningssystemet. Skolens form og innhold kan på ulike måter diskriminere elevene i guttenes disfavør. Skolen kan være lagt opp på en måte som fenger guttenes interesse og motivasjon mindre enn jenter.» (Fra boka «Skolens mening» av professor i idéhistorie ved UiO Espen Schaaning og professor emeritus Willy Aagre ved Universitetet i Sørøst Norge; kapittel 8. side 160).

3.5. Gutter trenger mannlige rollemodeller

Jenter har blitt oppmuntret i skolen siden -70 tallet, og det har virket. Med en stadig økende kvinne-dominans blant lærerne har de stormet forbi gutter i skoleflinkhet og i høyere utdanning. Dette prinsippet, med å velge ut og favorisere en gruppe kalles Pygmalioneffekten etter sosialpsykologen Bob Rosenthal, som målte hvordan positive forventninger hadde effekt på elevers skoleprestasjoner, og tilsvarende negative forventninger en hemmende effekt (Golem effekten). Problemet gjelder ikke bare gutter som gjør det dårligere på skolen, men alle gutter. Mange flere gutter er under gjennomsnittet,

og jenter over gjennomsnittet. Mange gutters følelse av å være verdiløs og usynlig begynner i skolen. Det haster å ta tak i problemet. Men lite skjer. Vi ser en kulturendring med økende politisk polarisering mellom unge menn og unge kvinner som burde bekymre fler enn bare MannsForum.

Vi trenger at skolen blir tilrettelagt like mye for gutter som for jenter, og utdanningsmyndighetene bør snarest innføre fleksibel skolestart og aktiv rekruttering og utdanning av minst dobbelt så mange mannlige barnehagepedagoger, lærere og mannlige sosialarbeidere som i dag.

«og til slutt hun (læreren) sa, det disse barna (voldsgjengene) egentlig trenger, er noen som kan, følge dem opp fra dag til dag, hjelpe dem å sette mål, oppnå dem, lære dem disiplin, kontakt med egne følelser bla bla bla, og du vet, kæba lyste som hun fant opp hjulet, så jeg reiste meg og klappa bare; gratulerer, det heter en pappa»

(Oliver Lovrenski; «Da vi var yngre», Roman, Aschehoug 2023.)

KAPITTEL 4: UNGE MENN TAPER I UTDANNINGEN

Menn er i mindretall i høyere utdanning, offentlig sektor og en rekke sentrale og kjønnsensitive studiefag og yrker i samfunnet. På tross av dette er de fleste likestillingstiltak fortsatt rettet mot å øke kvinneandelen, ikke andelen menn. Favoriseringen av kvinner i høyere utdanning har ført til økt kjønnsbalanse i en rekke sentrale yrker og stillinger i samfunnet med uheldige konsekvenser for menn og samfunn i generasjoner fremover. Utdanningsgapet er større i Norge enn i de aller fleste land i den vestlige verden.

4.1 Stor kvinne-dominans i høyere utdanning

Da Likestillingsloven ble vedtatt i 1978 var 41 % av studentene kvinner, og loven ga hjemmel for å bedre kjønnsbalansen ved å gi kvinner kjønns-poeng ved opptak på mannsdominerte studier, men ikke for menn ved opptak på kvinne-dominerte studieretninger. Kvinneandelen blant studenter har i tillegg økt hvert år bl.a. som en følge av jenters bedre karakterer i videregående skole. I 1986 ble det for første gang registrert flere kvinner enn menn blant studentene. Etter mer enn en 37 år med kvinne-favorisering er over 61 % av alle studentene nå kvinner,

og kvinner utgjør ca. 65 % av alle studenter som fullfører mastergraden.

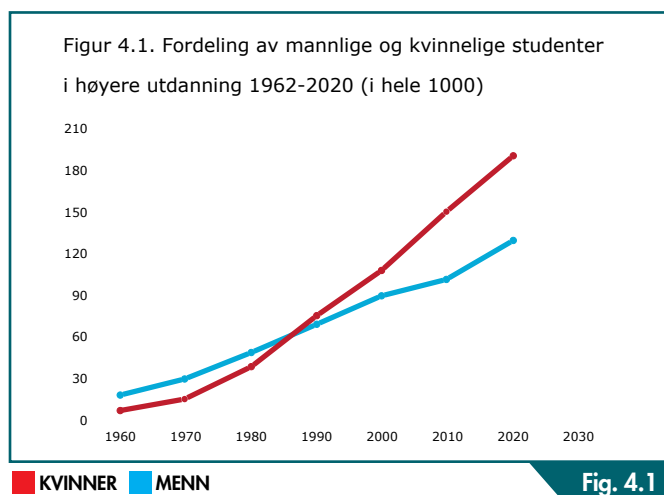


Fig. 4.1

Kjønnsbalansen i høyere utdanning er større i 2023 enn før innføring av Likestillingsloven i 1978, og den øker. (Kilde: SSB 2023)

Tidligere Utdanningsminister Tora Aaslands (SV) forsvarte seg mot kritikken i 2010 om at favoriseringen av kvinnelige studenter førte til enda større kvinne-overvekt med at; «Dette er ønsket utvikling, og en

viktig del av likestillingsprosessen», etterfulgt av at kjønnspoeng for menn er uaktuelt. Kvinner hadde da i over 30 år blitt kvotert inn på mannsdominerte ingeniør-yrker på bekostning av menn med bedre karakterer. Etter tusenårsskiftet har det vært uteksaminert ca. 23.000 flere kvinner enn menn hvert år. Det tilsvarer til sammen nærmere en halv million flere høyskoleutdannede kvinner enn menn. For alle årskull født etter 1956, (alle under pensjonsalder), er det nå flere kvinner enn menn som har høyere utdanning. I alderen 20-25 er det dobbelt så mange kvinner som menn som har høyere utdanning. «Utdanningsgapet er større i Norge enn i de aller fleste andre land».

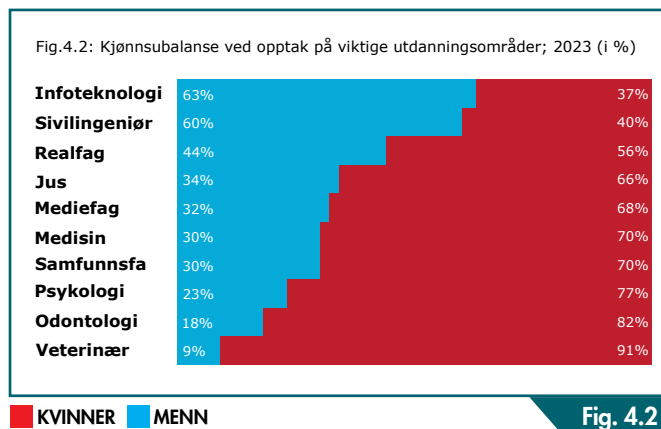
4.2. Favorisering av kvinnelige studenter

Universiteter og høyskoler har, med Kunnskapsdepartementets velsignelse, fortsatt forskjellsbehandlingen av kjønnene også etter at likestillingsloven i 2018 åpnet for at menn kan få kjønnspoeng. I 2022 var bare åtte av de 47 studiene med bruk av kjønnspoeng forbeholdt menn, resten kvinner. Kvinner kan i dag fortsatt få to kjønnspoeng dersom kvinneandelen er under 40 % på vedkommende studium, mens menn ikke kan få kjønnspoeng før mannandelen er under 20 %, og da ofte bare ett kjønnspoeng, og helst bare som en midlertidig prøveordning, som f.eks. på enkelte psykologistudier. NTNU benyttet seg av denne forskjellsbehandlingsmuligheten i 2023 til å søke om å kunne gi kvinnelige søkere ekstra kjønnspoeng ved opptak til Indøk-studiet (industriell økonomi), selv om kvinneandelen året før var hele 42 %, eller tilnærmet kjønnsbalanse. Kunnskapsdepartementet godkjente søknaden «etter en helhetlig vurdering». Resultatet av opptaket ble ikke bedre, men førte til dårligere kjønnsbalanse, ved at hele 67 % av studie plassene ble tilbudt kvinner, eller dobbelt så mange som til menn.

Den kvinnelige dekanen ved NTNU forsvarte forskjellsbehandlingen med å vise til forskriften for høyere utdanning § 7-9, som åpner for at det kan fastsettes tilleggspoeng for det «underrepresenterte kjønn, dersom dette kjønn er klart underrepresentert blant studenter eller yrkesutøvere fra vedkommende utdanning». Det er mange utdanninger hvor menn er langt mer underrepresentert både «blant studenter og yrkesutøvere fra vedkommende utdanning», uten at verken NTNU eller andre høyere utdanningsinstitusjoner har vist interesse for kunne å gi tilleggspoeng til menn eller at Kunnskapsdepartementet har oppfordret til det.

4.3. Stor mangel på menn på viktige utdanningsområder

Feminiseringen av akademien har ført til et kjønns-gap hvor 40,6 % av kvinner i befolkningen har høyere utdanning i dag, og bare 31,1 % av menn, og forskjellen er økende. Den økende kvinnedominansen på en rekke akademiske studier har allerede ført til en mangel på mannlig personell i viktige yrker:



«Kvinnedominansen fører til mangel på menn i sentrale yrker og samfunnsområder»

(Kilde: Hovedopptak til høyere utdanning juli 2023; Samordna opptak; Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse)

Som det går frem av figur 4.2. ble dobbelt så mange kvinnelige studenter som mannlige tilbudt studie plass på viktige studier som jus, mediefag, medisin og samfunnsfag. Ingen mannlige søkere fikk kjønns-poeng for å bedre kjønnsbalansen her, i motsetning til kvinnelige søkere som fikk kjønns-poeng for å bedre kjønnsbalansen på teknologiske studier. Resultatet er at utviklingen går mot et stadig økende underskudd på menn i viktige kjønnsensitive yrker. Professor Steinar Holden problematiserte i Advokatbladet i 2022 hvordan samfunnet vårt utdanner for få mannlige jurister, leger og psykologer: «For det første bør det være like muligheter for den enkelte. For det andre er kjønnsbalanse trolig gunstig for hvor godt virksomheten eller sektoren fungerer. Det tredje er hensynet til brukerne, og det fjerde er hensynet til de beslutninger som tas».

Akademia er ikke bare dominert av kvinnelige studenter, men kvinner er også i betydelig flertall blant de ansatte. Det er symptomatisk at også toppledelsen i Forskningsrådet er kvinnedominert, med 5 kvinner og en mann. Administrerende direktør er kvinne. Det samme er alle fast ansatte i forskningsrådets eget senter for likestilling: «Kilden». Kildens 25 års jubileumskonferanse 26.10.23 var sterkt preget av kvinnedominans og mangel på kjønns-

balanse i både i valg av innledere, tema og målgruppe (90 % kvinnelige deltagere).

«Samfunnet bruker store ressurser på høyere utdanning. Det er viktig at studieplassene fordeles på en måte som er både rettferdig og samtidig gir en studentsammensetning som er egnet for samfunnets behov».

(Fra Kompetansebehovsutvalgets rapport 2020 v/Leder Steinar Holden, UiO, Kronikk i Aftenposten 4.8.23)

4.4 Menn diskrimineres i akademia

Til tross for at jentene får bedre karakterer enn gutter i alle fag på videregående skole og dermed dominerer opptakene til høyere utdanning, øker dominansen ytterligere ved at dobbelt så mange jenter som gutter får kjønns-poeng ved opptak. Det har ikke vært noen aktiv sentral vilje eller styring for å oppnå kjønnsbalanse fra verken Kunnskapsdirektoratet eller Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (som selv er preget av manglende kjønnsbalanse med 69 % kvinnelige ansatte), jfr. følgende uttalelse i 2018 fra Iselin Nybø (V) som forsknings- og høyere utdanningsminister: «Selv om vi trenger flere mannlige psykologer ville det – slik situasjonen er nå – være urettferdig at de blir kvotert inn på bekostning av kvinner med bedre karakterer». (- Vel vitende om at kvinner har blitt kvotert inn på bekostning av menn i 30 år).

Det har vært opp til hvert enkelt universitet å vurdere behovet for kjønnsbalanse og likestilling og ta initiativ til å iverksette rekrutteringstiltak som kjønns-poeng og andre virkemidler på. Den muligheten har de i all hovedsak benyttet for å rekruttere flere kvinner i stedet for menn. Universitetenes egne sentre for kjønnsforskning har som regel den dårligste kjønnsbalansen på hele universitetet. Favoriseringen av kvinner i høyere utdanning har ført til økt kjønns-ubalanse på en rekke sentrale yrker og stillinger i samfunnet med uheldige konsekvenser for menn og samfunn i generasjoner fremover.

Forskjellsbehandlingen av kjønnene i høyere utdanning virker klart kjønnsdiskriminerende. Likestillingsombudets passivitet i saken er påfallende. For å snu utviklingen bør det innføres virkningsfulle kjønnskvoteer for det underrepresenterte kjønn (menn) på alle viktige kjønnsensitive studier.

«Kjønnsforskjellene i utdanningsløpet er en stor samfunnsutfordring som vi først vil se de fulle konsekvensene av om ti til tyve år. Det norske samfunnet tar ikke innover seg hvor farlig langtidskonsekvensene kan bli».

Camilla Stoltenberg i Morgenbladet 19.5.23.

4.5. Kvinner foretrekkes i arbeidslivet.

Kvinner dominerer ikke bare i akademia, men også i offentlig sektor. Kvinneandelen i offentlig sektor (70.1%) er større enn andelen menn i privat sektor (63.5 %). Likevel er likestillingsfokus og tiltak i all hovedsak rettet mot å rekruttere flere kvinner til både offentlig og privat næringsliv, og særlig innen ledelse. I statlige etater, råd, tilsyn, selskaper og andre virksomheter skiftes mannlige ledere gradvis ut med kvinnelige. De fem toppstillingene i politiet har f.eks. alle kvinnelige ledere: Politidirektøren, Beredskapsdirektøren i Politidirektoratet, Politimesteren i Oslo, Sjefen for Politiets sikkerhetstjeneste PST, og lederen for Politiforbundet er kvinner. Næringslivets egen hovedorganisasjon NHO har i mange år særbehandlet kvinner, og siden starten i 2003 til 2022 har 1850 kvinner fra ca. 1000 bedrifter vært igjennom NHOs lederutviklingsprogram «Female Future». Temaene er ledelse, kommunikasjon, styrekompetanse, nettverksbygging og synlighet. NHO har ikke noe tilsvarende tilbud bare for menn. Det har heller ikke staten. Og det er ikke fordi de tror menn er født som ledere.

Kvinnedominansen øker også i ledelsen i kulturlivet og i media. Kvinner leder nå de fleste store nasjonale og regionale kulturinstitusjonene innen billedkunst/gallerier, ballet/dans, klassisk musikk og litteratur. Idrettspresidenten, fotballpresidenten og skipresidenten er alle kvinner, og representerer et stort flertall mannlige medlemmer i sine foreninger. Flere kvinnelige enn mannlige hoppere har fått plass på landslaget. Det skjer en aktiv rekruttering av jenter/kvinner til sport/idretter dominert av gutter/menn, men ikke omvendt.

KAPITTEL 5: MENN YTER VIKTIGE BIDRAG TIL VELFERDSSTATEN

Både menn og kvinner yter helt avgjørende bidrag til samfunnet. Likestillingspolitikken og debatten har hatt mye fokus på at menn står i veien for kvinners likestilling i arbeidsliv og samfunnsliv. I motsetning til kvinners bidrag er menns bidrag sterkt undervurdert og underkommunisert. Mangel på bevissthet, erkjennelse og endring av dette kan bidra til passivisering av menn og på sikt true både likestillingen og velferdssamfunnets fremtid.

5.1 Innledning

Begge kjønn har bidratt til det gode samfunnet vi har i Norge i dag, med kanskje verdens høyeste levestandard. Kvinners og menns viktigste samfunnsbidrag er å føre menneskeslekten videre til neste generasjoner. Kvinners biologiske rolle og evne med å bære frem, føde og amme barn er helt avgjørende i denne sammenheng. Det å føde og oppdra barn har alltid vært og er en kostbar prosess, både i form av tid, arbeid og ressurser. Menn og kvinner har historisk sett hatt en i hovedsak biologisk betinget og relativt hensiktsmessig rolle- og arbeidsfordeling seg imellom. Mens kvinner tidligere var bundet til hjemmet med barnepass og husarbeid har kvinneinntoget i høyere utdanning og den industrielle/teknologiske revolusjon gjort det mulig for kvinner å delta i arbeidslivet på lik linje med menn. Med moderne husholdningsmaskiner og færre barn er det å drive en husholdning ikke lenger en heltidsjobb. Samtidig har menn økt sin deltagelse innad i familien med omsorg for barn og deltagelse i husarbeidet.

5.2. Delt arbeidsliv

Til tross for denne utviklingen følger arbeidsfordelingen mellom kvinner og menn i det moderne arbeidslivet på mange måter det historiske mønsteret fra forrige århundre. Det er en sannhet med modifikasjoner at kvinner i stor grad har gått inn i mannsdominerte yrker og jobber. Hovedmønsteret er at kvinner har gått til offentlig sektor, og særlig oppvekst- og omsorgsyrkene knyttet til barn, helse og omsorg. (se kap. 4). Ifølge OECD har «Norge de høyeste offentlige utgiftene (som andel av BNP) og den høyeste andelen sysselsatte i offentlig sektor blant OECD land, og den øker». I den grad kvinner går inn i tradisjonelt sett mannsdominerte yrker og stillinger, gjelder det hovedsakelig yrker og jobber med høyere lønn og prestisje, som medisin, økonomi, jus og academia. Som det fremgår av figur 5.1. er

det liten interesse fra kvinner i å gå inn i de lavere lønnete og mindre prestisjefulle fysisk krevende jobbene i landbruk, fiske, bygg og anlegg og transport.

Kjønnsfordeling i industri, bygg- og anlegg noen utvalgte næringer/yrker:

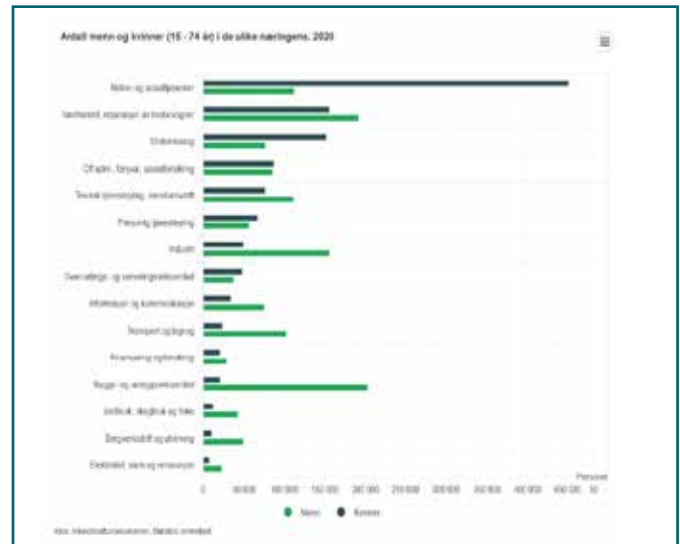


Fig. 5.1

Menn utfører de fysisk tyngste og utsatte yrkene i samfunnet. (Kilde: Bufdir.no; Kjønnsfordeling i de vanligste yrkene 2021)

Det er i all hovedsak menn som sørger for å bygge, drifte og vedlikeholde den viktige fysiske infrastrukturen som er en forutsetning for at resten av samfunnet fungerer, men som mange tar for gitt: Vei, vann, avløp, energi, tele og data-kommunikasjon, eiendomsforvaltning, m.v. Menn står i all hovedsak for den verdiskapingen og eksporten av olje og gass, fisk, maskiner og andre industriprodukter som gir inntekter til import av nødvendige varer og tjenester til husholdninger og samfunn. Menn etablerer nesten 80 % av nye aksjeselskaper (SSB) og sto i hht. Patentstyret for 94 % av alle patentsøkte oppfinnelser i 2020.

Mens mange odelsjenter forlater jordbruket og drar til byen er det gutta som i stor grad blir igjen og driver gården, produserer mat og holder jorda og bygdene i hevd. Menn driver 29 600 gårdsbruk, kvinner bare 6000. (SSB/NTB/Dagsavisen 9.2.23). Det er langt flere menn enn kvinner som jobber i farlige yrker utsatt for dødsrisiko, jobber i fysisk krevende yrker utsatt for støy, støv, vind,

vibrasjoner og kulde, og jobber i yrker der de må langpendle bort fra familie og venner. De fleste som dør i arbeidsulykker er menn.

«Menn jobber mest, kvinner klager mest. Menn har størst arbeidsbyrde, også når hjem og barn tas med. Men det vi hører om, er tidsklemte, dobbeltarbeidende kvinner».

Kjetil Rolness i Dagbladet 16.6.13.

5.3. Ulike bidrag til og støtte fra velferdssamfunnet

Det er i hovedsak kvinner som jobber i de offentlige velferdsyrkene oppvekst, skole, helse og omsorg, mens menn i hovedsak bidrar på annen måte til finansierer velferdsstaten. En stor andel av det hver enkelt av oss betaler inn i form av skatter og avgifter, går tilbake til oss selv i form av for eksempel betalt skole og utdanning, helsetjenester, veiutbygging, pensjoner osv. Men det skjer også en betydelig overføring av penger fra menn til kvinner. Dette går frem av Regjeringens Perspektivmelding 2021. Som viser at menns økonomiske bidrag til velferdsstaten er dobbelt så høyt som kvinners, samtidig som kvinner får mer tilbake fra staten enn menn. Dette innebærer at statens nettobidrag til kvinner er fem ganger så stort som nettobidraget til menn.

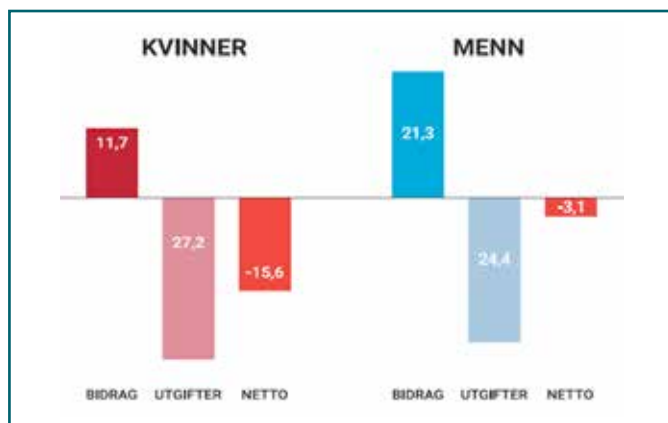


Fig. 5.2

Menn bidrar mer til, og mottar mindre fra, velferdsstaten enn kvinner. Kilde: Regjeringens perspektivmelding St.m. 14 (2020-2021); tabell 7.3. om viktige utfordringer for norsk økonomi, offentlige finanser og velferdsordninger frem mot 2060. (Figuren er utarbeidet av/for MannsForum).

Figuren viser også at både menn og kvinner i løpet av et helt liv mottar mer bidrag fra det offentlige enn vi betaler inn. Underskuddet gjøres i hovedsak opp med overføringer fra «oljefondet» m.v. Dette er ikke bærekraftig på sikt. Det bekrefter også OECD, som i en rapport ser «Flere trusler mot den norske

velstanden, med fallende deltagelse i arbeidsmarkedet og lav produktivitetsvekst. Norge faller stadig lengre bak de beste landene i OECD når det gjelder andelen personer i arbeidsfør alder som deltar i arbeidsmarkedet. Rundt 114.000 unge mellom 15 og 29 år står utenfor både jobb og skole.

5.3.1 Menn jobber mer enn kvinner.

Hovedårsaken til at menn bidrar mer til velferdsstaten enn kvinner er at menn i gjennomsnitt jobber flere dager og timer enn kvinner og følgelig betaler mer skatt. Hver tredje kvinne jobber deltid. Når kvinner reduserer sin arbeidstid i større grad enn menn, vil det kunne få langsiktige konsekvenser for karrieren som forplanter seg over tid, også på jobbnivå.

«Lønnsforskjellene er vesentlig mindre mellom menn og barnløse kvinner, enn mellom fedre og mødre. Det skyldes at kvinner i større grad enn menn tilpasser karrieren til familielivet ved å redusere innsatsen på jobb etter å ha fått barn, og at menn gjør det motsatte.»

Forsker og førsteamanuensis i sosiologi
Are Skeie Hermansen ved UiO. NRK.no. 2022.

Ansatte i offentlig sektor har hatt bedre lønnsvekst enn ansatte i privat sektor i 2015-2020. Sykepleierne har vært lønnsvinnerne de siste fem år. Norge har flere sykepleiere per pasient enn resten av Norden. En undersøkelse utført av Senter for Profesjonsstudier viser at «Tre av fire kvinnelige sykepleiere mener gode deltidsmuligheter er viktige når de velger yrke.»

5.3.2. Kvinner mottar mer i ytelser fra velferdsstaten

Det er flere årsaker til at kvinner mottar mest i ytelser fra det offentlige og NAV, som f. eks:

- Gjennomsnittlig levealder for kvinner er ca. 4 år lenger enn for menn. Menn og kvinner betaler inn den samme prosentdelen og i like mange år for å dekke pensjoner, men siden menn i snitt lever kortere enn kvinner, får menn glede av pensjonen i færre år enn kvinner og får dermed mindre tilbake.
- Kvinner har høyere sykefravær enn menn, og flere kvinner mottar uføretrygd. Kvinner bruker det offentlige helse- og pleietilbudet mer enn menn. Kvinner koster helsevesenet 23 % mer, lite grunnet svangerskap, men fordi de lever lenger.
- Enslige foreldre får mer støtte fra det offentlige enn familier med begge foreldre. 90 % av dem er enslige mødre eller solomødre.

Enslige foreldre (hovedsakelig mødre) får dobbelt barnetrygd, og kan få en rekke tilskudd i økonomisk bistand fra NAV og det offentlige, i tillegg til farsbidrag fra barnas far. Mange enslige fedre er fattigere enn enslige mødre. Dagens «generøse» barnebidrags- og tilskuddsordninger kan virke motiverende på kvinner med svak tilknytning til arbeidslivet til å la være å jobbe. Jo mindre omsorg får for felles barn, jo mer barnebidrag og andre ytelser får mor.

«Norge har den høyeste andelen mottakere av helserelaterte ytelser, og høyest antall sykefraværsdager per ansatt. Nesten hver tiende person i arbeidsfør alder er nå uføretrygdet. Det er skyhøyt mer enn våre naboland».

Kilde Regjeringens perspektivmelding. St.m. 14 (2020-2021) om viktige utfordringer for norsk økonomi, offentlige finanser og velferdsordninger frem mot 2060. Nettavisen 12.2.21.

5.3.3 Lønnsforskjeller

Blant barnløse menn og kvinner er det ingen kjønnsforskjeller når det gjelder stillingsnivå eller lønn. Lønnsforskjellene mellom foreldre utgjør bare en liten forskjell siden median månedslønn for heltidsansatte kvinner utgjør hele 95.4 % av medianlønn for heltidsansatte menn. Det såkalte "Lønngapet" skyldes at en liten andel menn som tjener godt drar gjennomsnittslønna for menn opp uforholdsmessig mye. Når vi fjerner de ti prosent høyeste lønningene, synker gjennomsnittslønna til menn betraktelig, mens den ikke gjør det for kvinner". Det betyr at for det store flertallet menn og kvinner er det altså veldig liten lønnsforskjell.

(<https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/lonn-og-arbeidskraftkostnader/statistikk/lonn/artikler/slik-kan-lonnsforskjellen-mellom-kvinner-og-menn-forklares>)

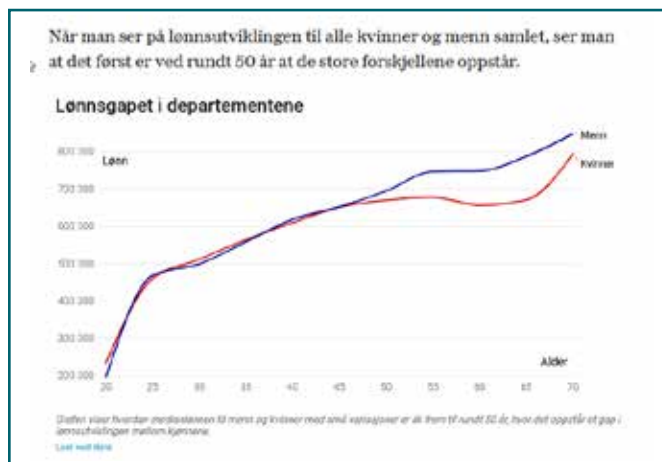


Fig. 5.3

Det er liten lønnsforskjell mellom menn og kvinner under 50 år i departementene.

5.3 Lønnsforskjellen mellom kvinner og menn flest er liten

Når vi i tillegg tar i betraktning at det er nesten bare menn som dør i arbeidsulykker, at det er vesentlig flere menn som jobber i yrker der du må være borte fra familie og venner, at flere menn utsettes for sterk kulde, sterk støy, støv og vibrasjoner (se over), er det ikke lett å si hvem som kommer best ut. Hva er en rimelig kompensasjon for å jobbe på en arbeidsplass der man har f.eks. tusen ganger høyere risiko for å dø i en arbeidsulykke enn på den arbeidsplassen andre har?

5.4. Kvinner trenger menns bidrag til velferd

Kvinnepartiet «Feministisk Initiativ» (FI) skriver i sitt partiprogram i 2017: «Den viktigste årsaken til at Norge er et av verdens mest likestilte samfunn, er velferdssamfunnet. Velferden har løftet en rekke byrder av kvinners skuldre. Velferd gir oss tak over hodet og mat på bordet. Velferd gir oss tid og trygghet». Det FI ikke sier noe om, er at uten menns helt uvurderlige bidrag til verdiskapingen i stat- og næringsliv, bygging av fysisk infrastruktur og finansieringen av de offentlige velferdstjenestene, hadde vi ikke hatt noe velferdssamfunn. Vi trenger både menns og kvinners innsats, mens kvinner får mer tilbake fra det offentlige enn menn. Menn fortjener større anerkjennelse for sitt samfunnsbidrag.

KAPITTEL 6: MENNNS HELSE BLIR UNDERPRIORITERT

Menns og kvinners levekår er avhengig av mange ulike faktorer, som fysisk og psykisk helse, livskvalitet, sosiale relasjoner, utdanning arbeid og økonomi. Det er også vesentlig om man opplever seg sett, hørt og hensyntatt i samfunnet.

Mange underprivilegerte menn har ikke den opplevelsen i vår tid. Menn får færre leveår enn kvinner, og kvinnehelse prioriteres foran menns helse.

6.1. Menn har kortere levealder enn kvinner

Gjennomsnittsalderen ved død var 82,2 år for kvinner og 76,5 år for menn i 2020. Forventet levealder var 84,9 år for kvinner og 81,5 år for menn. De sykdomsgruppene som fører til størst helsetap for menn er kreftsykdommer (19,8%), hjerte- og karsykdommer (15,5%), muskel- og skjelettlidelser (7,9%) og psykiske lidelser (7,3%). Ca. 1000 menn dør av prostatakreft årlig mens 600 kvinner dør av brystkreft. Kvinner tilbys screening og genetiske prøver for bryst og underlivskreft. Menn har ingen tilsvarende tilbud for prostatakreft. «Dagens medisin» gikk i 2017 gjennom forskningsstøtte de siste tre år. Resultatet viste 110 mill. til brystkreft og 30 mill. til prostatakreft. I perioden 2018-22 bevilget forskningsrådet 940 mill. til 79 pågående kvinnehelseprosjekter. Forekomsten av hjerte- og karsykdom har gått ned i perioden 2012–18, men det er fortsatt stor kjønnsulikhet i menns disfavør. Dette gjelder spesielt hjerteinfarkt, der det er dobbelt så høy forekomst av ny sykdom hos menn, men også atrieflimmer, hjerneslag og hjertesvikt er hyppigere hos menn enn hos kvinner.

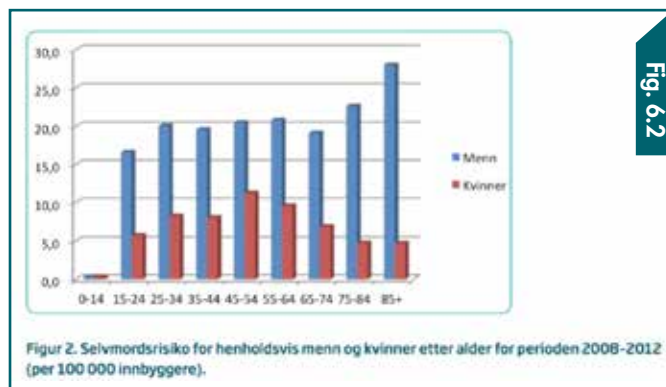


Fig. 6.1

Forskning på brystkreft blir prioritert foran prostatakreft

Dødelighet fra ulykker og voldsom død er mer enn dobbelt så høy blant menn sammenliknet med kvinner, spesielt høy er den for menn med lav og middels utdanning. Langt flere menn enn kvinner døde av trafikkulykker, drukning og overdoser. Tre ganger så mange menn som kvinner tar sitt liv. De aller fleste som blir utsatt for skader og dødsfall i arbeidslivet er menn. Siden 2018 har Arbeidstilsynet registrert 143 dødsfall. 142 av dem var menn.

Selvmondsrisiko for menn og kvinner etter alder for perioden 2017-21.



Tre ganger så mange menn som kvinner begår selvmord. Kilde: Folkehelse rapporten: Psykisk helse/selv mord i Norge; v/Kim Stene-Larsen m.fl. 16.11.2022.

Nedgangen i menns sædkvalitet har økt med dobbelt hastighet siden 2000 med 2,64 % per år. Stoffer som Ftalat og andre EDC-er kortslutter testosteronproduksjonen hos ufødte guttebabyer mens de går gjennom utviklingsprosessen. Kjønnslemlestelse/omskjæring av jenter er forbudt, men tillatt for gutter. Et økende antall unge menn lider av spiseforstyrrelser, og flere menn enn kvinner er overvektige.

6.2. Mange menn sliter med psykiske lidelser

Psykiske lidelser er også en grunn til sterkt nedsatt livskvalitet. Det er flest menn som får de tyngste og mest langvarige psykiatriske diagnosene, som alvorlige personlighetsforstyrrelser og tidlig schizofreni med dårlig prognose. 90 % av alle som dømmes til tvungent psykisk helsevern er menn. De fleste menn som sliter med rus, vold, kriminalitet og er i risikozonen for selvmord har psykiske problemer. Mange menn er utsatt for vold fra partner i nære relasjoner som gir psykiske belastninger og dårlig livskvalitet. Mange menn sliter også psykisk etter samlivsbrudd, spesielt som en følge av samværsabotasje og for-eldrefiendtliggjøring. Krisesentertilbudet for menn

er mangelfullt. En ny undersøkelse av menn og kvinners livskvalitet etter samlivsbrudd viser at hele 44 prosent av deltakerne i undersøkelsen opplevde samværs sabotasje. Halvparten av disse, 28,1% fedre og 8,8% mødre opplevde kontinuerlig sabotasje. Også foreldrefiendtliggjørende atferd var hyppigst rettet mot fedre. Henholdsvis 52% mot fedrene og 25% av mødrene i denne undersøkelsen.

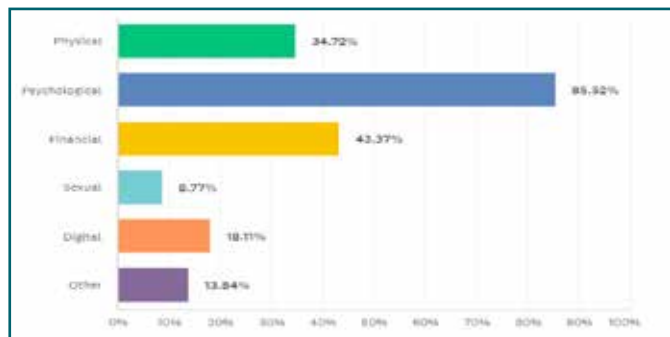


Fig. 6.3

Hvilke typer vold blir fedre utsatt for i Norden?

Kilde: «Shared parenting» v/ Foreningen Far og samarbeidende organisasjoner i Norden».

En annen undersøkelse av 3500 fedre i de nordiske landene fra 2022 viser at mer enn 95 % av fedrene opplever kjønnsdiskriminering. Forskjellsbehandling av foreldrene stiger markant når foreldrene ikke bor sammen. Store utfordringer med bopel og samvær, kommunikasjon, velferdsytelser for barnet og offentlig barnesaker; Utbredt psykisk, økonomisk og fysisk vold mot fedre og barn i samfunnet; og at de fleste saker om vold mot fedre blir aldri undersøkt eller registrert.

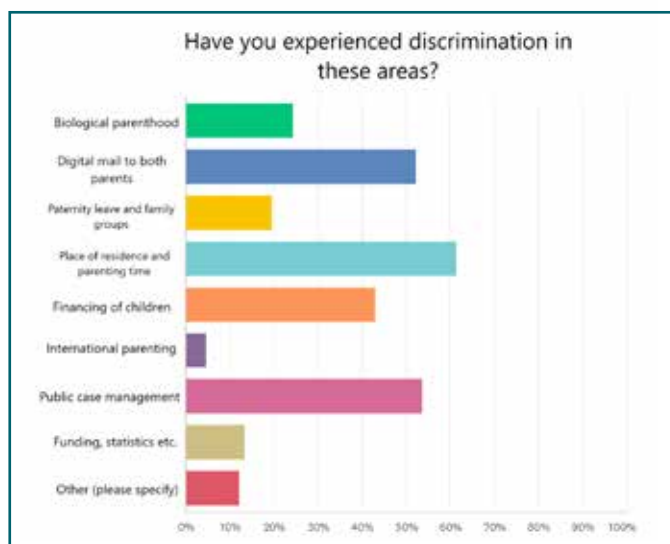


Fig. 6.4

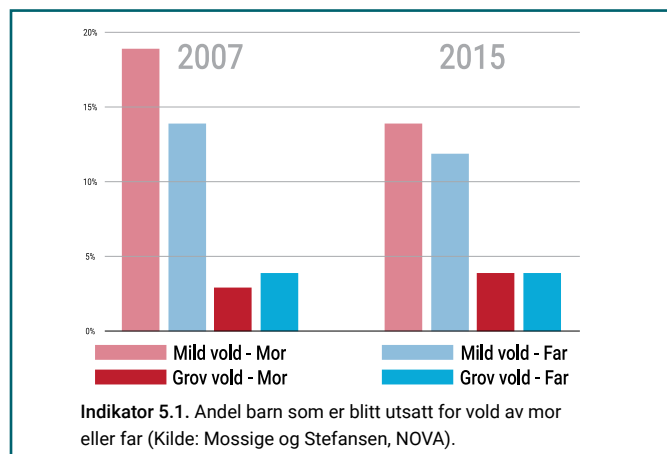
Nordiske fedre erfarer offentlig diskriminering på en rekke områder (Kilde Nordic Fathers' survey 2023)

Psykisk vold og falske anklager rammet oftere menn enn kvinner. Ubegrunnede anklager rammet 40%

av mennene og 7% av kvinnene, mens psykisk vold av forskjellig grad rammet 35% av mennene og 25% av kvinnene. Disse måtene å utøve relasjonell vold på skaper store problemer både for foreldre og barn. 25,5% av fedrene mot 14,8% av mødrene hadde moderate til alvorlige depressive symptomer. Tanker om å avslutte livet var sterkt forbundet med det å oppleve samværs sabotasje. Hyppige selvmordstanker forekom dobbelt så ofte i den gruppen som var utsatt for samværs hindring sammenliknet med de ikke utsatte. Det er først og fremst fedre som rammes av dette, særlig de med lav utdannelse. I en gjennomsnittsmåned i Norge er det ca. 12-23 000 fedre som ikke får se sine barn, svarende til opp mot 46 000 barn.

6.3 Mange menn sliter med ensomhet og utenforskap

Flesteparten av de som føler seg ensomme og uten venner er eldre, enslige menn. De har lavt utdanningsnivå og står ofte utenfor arbeidslivet. De har uførepensjon eller er hjemmearbeidende, har dårlig helse og er i en vanskelig økonomisk situasjon. Så mange som 30% av alle menn mellom 60 og 79 oppga at de ikke hadde noen å snakke fortrolig med utover egen familie, mens dette gjaldt 12% av kvinnene. Dobbel så mange menn (25%) er barnløse ved 40 års alder sammenliknet med kvinner (12,5%). Å være gift og ha barn er relatert til bedre helse, og den helsefremmende effekten av familien er langt større for menn enn for kvinner. Ugiftte menn lever kortere liv enn gifte menn.



Indikator 5.1. Andel barn som er blitt utsatt for vold av mor eller far (Kilde: Mossige og Stefansen, NOVA).

Fig. 6.5

Mødre er mer voldelige enn fedre.

Mange menn sliter også med andre utfordringer. Hele 95 % av alle som sitter i fengsel er menn. De aller fleste husløse og narkomane er menn. Flere menn enn kvinner lever i fattigdom, og er avhengig av sosial stønad og matutdeling for å klare seg. Unge menn sliter med å skaffe seg partner. Sjekke markedet er preget av ettervirkningene av Metoo-prosessene.

#WoMetoo. «Gjennom Metoo er det satt fokus og løftet opp menns trakassering av kvinner. Det gjenstår å løfte opp og synliggjøre kvinners mobbing og trakassering av kvinner og menn. En må komme seg vekk fra fallgruben om at kvinnen alltid er snill, god, svak og uskyldig».

Anne Bruflot i kommentarfeltet til Khrono.no 28.2.2022.

Mange unge menn vegrer seg for å ta initiativ til en flørt eller date av redsel for å bli avvist av kvinner og anklaget for seksuell trakassering (dvs. «uønsket seksuell oppmerksomhet»). «Sovesamleie» mellom to like berusede ungdommer av forskjellige kjønn blir betraktet som voldtekt med flere års fengsel for den mannlige part og erstatning til den kvinnelige. Mulighetene til å kjøpe seg sex er stengt av sex-kjøpsloven som tillater kvinner å selge sex, men forbyr menn å kjøpe det samme. Det burde ikke forbause noen at et økende antall menn i skuffelse over samfunnets negative holdning til menn, trekker seg tilbake fra aktiv deltagelse i samfunnet. Incels er et bekymringsfullt fenomen i tiden. I USA kalles bølgen av menn som vraker familie og karriere og trekker seg tilbake fra samfunnsfellesskapet for MGTOW; «Men who Go Their Own Way». Mange vil eller tør ikke ta sjansen på å sitte igjen alene på hybel etter skilsmissen uten å få se sine barn, og likevel måtte betale underhold for ex-kone og barn store deler av livet. Guttekrisen i USA og den vestlige verden er under utvikling til en fars- og mannskrise, også i Norge.

KAPITTEL 7: KVINNER FÅR MEST EMPATI

Etter 40 års aktiv framsnakking av kvinnelige verdier og nedsnakking av menn, har det for mange festet seg et inntrykk av kvinner som det gode kjønn, og menn som det dårlige, ikke minst blant dagens ungdom. Kvinners utfordringer blir sett og adressert, menns utfordringer blir fortiet eller neglisjert. Det har resultert i et alvorlig empati-gap mellom jenter og gutter, mødre og fedre, kvinner og menn, med negative konsekvenser for både forholdet mellom kjønnene og samholdet i samfunnet.

7.1. Offerrollen gir makt

Den britiske forfatteren William Collins skriver i sin bok "The Empathy Gap" om forskjellsbehandlingen



Kampanjeannonse fra Norske Kvinners Sanitetsforening 2021.

6.4. Kvinners helse prioriteres foran menns helse

Til tross for menns omfattende helseutfordringer finnes det per i dag ingen egen utredning om menns helse. Men det foreligger allerede hele fire offentlige utredninger om kvinnehelse. I tillegg finnes et "Nasjonal kompetansetjeneste for kvinnehelse" og ikke noe tilsvarende for menns helse. Det forskes mer på kvinnehelse enn menns helse. Norske kvinners sanitetsforening etterlyser likevel i en stor kampanje mer penger til forskning på kvinnehelse, og får stor støtte, fra både fra politikere, forvaltning og forskere i helse-Norge, og rekrutterer flere medlemmer. Norske Kvinners Sanitetsforening kunne derfor i 2023 åpne flere offentlig støttede helsehus for kvinner. Prioriteringen av kvinnehelse foran menns helse i helsepolitikken har foruroligende trekk av kjønnsdiskriminering.

Kilder:

1. En metaanalyse publisert i tidsskriftet Human Reproduction Update
2. Parental alienation – a valid experience? Scand.J.Public Health 23.4.23 v/ E. Meland, D. Furuholmen og D. Jahanlu.
3. Nordisk rapport: Om Barn og fedre 2022. ved Foreningen Far, Danmark.

av kvinner og menns livs- og likestillingsutfordringer. Han peker særlig på den overveldende manglende forbindelsen mellom hva bevisene faktisk forteller oss om mange menns vanskelige situasjon på den ene side, og den akademiske og populære fortellingen om menns privilegerte status på den andre.

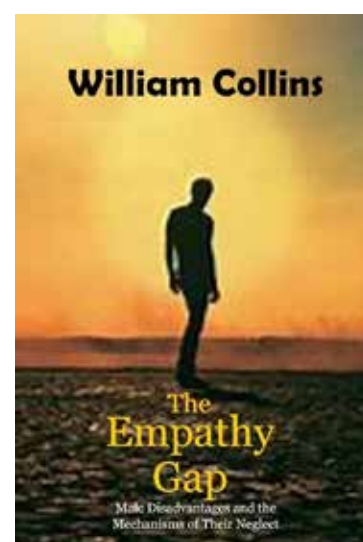


Fig. 7.1

Mens kvinner beskrives som ofre for sine lidelser, beskrives menn som ansvarlige for sine lidelser. Feministers likestillingskamp mot menn oppleves av mange menn som en felles front i søstersolidaritetens navn med et aggressivt uttrykk. Det gjør noe med menn, og mange gutter og unge menn opplever å bli marginalisert og stigmatisert. En del reagerer negativt med tilbaketrekking, frustrasjon, aggresjon eller i visse tilfeller med, radikaliserings/ekstremisme.

Som en strategi for å begrunne kvinnesentrismen i likestillingsarbeidet har feminister fremstilt kvinner som ofre for menns privilegier, maskulinitet og dominans. (Ordet feminisme er utledet av det latinske ordet «femina», det vil si kvinne). Offerrollen dyrkes av mange kvinner (og i media) og sikrer kvinner empati og prioritet, og holdes vedlike ved å resirkulere myter og fordommer om menns kvinneundertrykkende natur og praksis. Med sosiale medier i sentrum dreier alt seg om å få oppmerksomhet, anerkjennelse og respekt. Det får du gjennom å være offer for noe og ved å skulle ha hjelp. Ingen tar notis av at dem (menn) som rammes av belastninger og ulykker, men tar dem på strak arm. Robusthet gir ingen anerkjennelse, ingen likes og ingen røde hjerter». (Lone Frank i Weekendavisen 2.6.23).

«Jeg synes jenter er raske til å sutre og ta på livmoren sin og føle seg frem. Jenter må tåle at ikke alle liker dem og at verden går dem i mot iblant. Alt er ikke utslag av diskriminering»

(Intervju med journalistveteran Marie Simonsen i boka «Kvinner som vinner» av Niels Chr. Geelmuyden, Lite forlag, 2023)

Mange kvinner i «offermodus» søker seg til yrker og roller i offentlig og frivillig sektor der de jobber med «ofre» innen f.eks. sosialsektoren. Dermed kan det oppstå et gjensidighetskompleks der hjelper og «offer» er gjensidig avhengige av hverandre, og at hjelperens identitet som god og omsorgsfull blir fusjonert med klientens identitet som hjelpetrengende. Sykeliggjøringens dynamikk fører ofte til et de unge mister troen på at de selv er aktører i eget liv.» (Fra «Sykeliggjøring» artikkel i Utposten 3 2020. Forfatter Ine Marlen Baug Johnsen m.fl.)

7.2. Kvinner snakkes frem og menn snakkes ned.

Den offentlige samtalen er ikke kjønnsnøytral. Den er generelt preget av et fremtredende og positivt kvinnefokus og et mindre og mer negativt fokus på menn, hvor kvinner snakkes opp og menn ned.

Det er ikke tilfeldig. Forskjellsbehandlingen virker både som begrunnelse og forsvar for favoriseringen av kvinner i likestillingspolitikken og samfunnet. Enkelte radikalfeminister går i sin misandri heller ikke av veien for å si at de hater menn, eller skrive det. Den franske boka «Jeg hater menn» ble ansett som så viktig av norske feminister at den raskt ble oversatt og utgitt på et norsk forlag. På bokas «vaskeseddel» skriver utgiver «I dette feministiske kampskriftet forsvarer Pauline Harmange kvinners rett til å forakte menn og hevder at misandri er en modig vei til søsterskap og sterke forhold» (mellom kvinner). I denne konteksten virker det surrealistisk for mange menn når avgåtte Likestillingsminister Anette Trettebergstuen i et intervju sier hun vil «inkludere menn i det feministiske fellesskapet» (Morgenbladet 4.8.22). De fleste menn (og mange kvinner) vil nok vegre seg for å bli inkludert i et feministisk fellesskap som forakter og/eller hater menn. Det burde ikke forbause noen at mange av feminismens sønner fascineres mer av mannssjåvinisten Andrew Tate.

«Jeg hater menn» av Pauline Harmange, Epic.no, 2020.

Kvinnesentrismen i den offentlige samtalen har tatt fokus helt vekk fra den i utgangspunktet positive maskuliniteten som historisk har handlet om kvaliteter som styrke, selvtilit, virilitet, ansvarsfølelse, og det å stille opp for familien. Dette er kvaliteter som har blitt ignorert og/eller fortiet i likestillingsdiskursen. I stedet er det en økende stigmatisering av maskuline egenskaper, som ofte tolkes og utlegges som voldelig og undertrykkende og som forklaringsmodeller for negativ adferd (toksisk maskulinitet). De aller fleste menn kjenner seg ikke igjen i dette bildet.

«I det moderne samfunnet er det en økende tendens til demonisering av menn. De blir først og fremst fremstilt som mislykkete samlivspartnere, potensielle overgripere og voldsmenn. I liten grad fokuseres det på menns kapasitet og kompetanse når det gjelder barns utvikling.»

Professor i psykologi Fanny Duckert. Dagbladet Magasinet 28.1. 2005»



Fig. 7.2

Det hjelper heller ikke at verken kjønnsforskere, likestillingspolitikere, eller byråkrater synes interessert i å balansere kvinnefokus med å formidle menn og fedres positive og verdifulle bidrag til familien, arbeidslivet og samfunnet. Det gjør heller ikke de toneangivende mediene, som med sitt kvinnefokus har bidratt til å forsterke dette bilde. Det er symptomatisk at kvinner også i tillegg overtar de fleste redaktør- og journaliststillingene i riks- og landsdelsmediene. Kvinner både setter, og er på, dagsorden i store deler av media, hver dag. Mannebladet «Fyr» utgitt av VG/Schibsted har kvinnelig magasinsjef. Mannlige journalister er skuffende tilbakeholdne med å ta risikoen på å formidle menns positive bidrag og mannsperspektivet i likestillingssaker, i alle fall i spaltene. Et typisk eksempel er kulturjournalist Geir Rakvaag som i sin anmeldelse av Bylarm 2023 ga strålende anmeldelser til seks unge kvinner, ingen menn, med følgende kommentar: «Jeg gjør for sikkerhets skyld oppmerksom på at det også er flere menn som opptrer på Bylarm i år» (Dagsavisen 16.9.23). Ikke rart gutter og menns tyr til sosiale medier og alternative mediekkanaler hvor de slipper til og uttrykker sine frustrasjoner rundt dagens vonde empatigap.

«Kvinner er ikke bedre mennesker enn menn. Snarere tvert imot. Kvinner er mer utspekulerte. Mannfolk er mer ærlige og direkte».

Ellen Nicolaisen, gründer frisørkjeden Nikita, fra boka «Kvinner som vinner» av Niels Chr. Geelmuyden, Lite forlag. 2023.



Fig. 7.2

The future is female

Mange gutter, menn og fedre synes at de i mange sammenhenger blir vurdert som mindre verd for samfunnet enn jenter, kvinner og mødre. Dette gjelder ikke minst i den kvinne-dominerte kultursektoren, hvor kvinner også er den foretrukne målgruppen for det «klassiske» kulturtilbudet. Et godt eksempel her er åpningsutstillingen på det nye Nasjonalmuseet «Jeg kaller det kunst», hvor en ung kvinne (med aliaset «Anniken») ble utpekt som et ønsket publikum for forestillingen. (Morgenbladet 15 og 22.9. 23.) Ikke en ung mann, til tross for at unge menn er sterkt underrepresentert blant vanlige kunstmuseumsbrukere. Selv om samfunnet erklærer at begge kjønn er like, opplever mange menn at det ene kjønn i realiteten er likere enn det andre. Det får ikke uventet en negativ effekt på menns, og kanskje særlig unge menns holdning til både kjønn, og det favoriserte kjønn; kvinner. Denne utviklingen bør ikke undervurderes. Selvmordere har i sine avskjedsbrev skrevet at de følte seg «Useless» og Worthless». (Richard Reeves: "Of boys and men")

Mann m/hull. Kunstner Bjarne Melgaard



Fig. 7.3

«Det står ingenting om hva «positiv maskulinitet» er i den amerikanske psykologforeningens retningslinjer. Det er i seg selv et kriseteegn og kan fremmedgjøre menn, og særlig de som har mange av de typisk «maskuline» egenskaper.»

Psykologiprofessor Per-Einar Binder. (Aftenposten 18.7.23.)

- I en artikkel om generasjon Z i AP 19.8.23 valgte journalisten å intervju bare jenter, ingen gutter. Journalisten var kvinne, det var også fotografen, og kultureddaktøren, og sjefsredaktøren, og konsernsjefen. Tilfeldig? Kjønnbalanse? Likestilling?
- «I Lørenskog kommune får ingen gutter uttale seg når kommunen skal lage en ny møteplass for ungdom.» i artikkelen «Her får kun jenter si sin mening». Journalist Marit Sirum-Eikre i Nr.no 27.1.23.

7.3. Kvinner favoriseres, menn diskrimineres

Som det fremgår av kapitlene foran blir kvinner favorisert og menn diskriminert på en rekke områ-

der i samfunnet, både direkte og indirekte. For å kunne forsvare den positive særbehandlingen av kvinner i forhold til menn i likestillingsloven og likestillingspolitikken virker det som om det ikke er nok at kvinners «offerrolle» kompenseres med positiv særbehandling foran menn å oppnå likestilling med menn. For å kunne favorisere kvinner foran menn på mannsdominerte områder virker det som om man også søker å begrunne favoriseringen med at kvinner er bedre enn menn. Det kan også være en av årsakene til den manglende interessen for, eller sterke motstanden mot, å særbehandle menn foran kvinner på kvinnedominerte områder.

«En fordel med å være kvinne er at det blir mye oppmerksomhet. Jeg har hatt veldig glede av kvotering gjennom livet»

(Intervju med journalistveteran Marie Simonsen i boka «Kvinner som vinner» av Niels Chr. Geelmuyden, Lite forlag, 2023)

Etter å ha oppnådd like rettigheter og muligheter som menn, fortsetter kvinnekampen for å oppnå kjønnsbalanse og resultatlikhet på prestisjefylte mannsdominerte områder. Interessen er særlig stor for godt betalte toppstillinger og styreverv i næringslivet og academia, ikke på «gølv» i mannsdominerte bransjer med fysisk krevende og ubekvemme jobber innen bygg- og anlegg, mineralutvinning, fiske, transport og renovasjon. Feminister viser liten interesse for å rekruttere flere menn til kvinnedominerte yrker og stillinger i sektorer som f.eks. barnehage, oppvekst, skole, og sykepleie for å oppnå kjønnsbalanse og likestilling her. Det kan nesten virke som om verken myndigheter eller fagforeninger ønsker å utfordre kvinnes dominerende hegemoni på disse viktige kjønnsensitive områdene, til tross for den skrikende mangelen på menn blant så vel barnehagepersonell, lærere og sykepleiere. Mannlige toppsjefer i staten og statlige etater, råd, tilsyn, selskaper og andre virksomheter skiftes derimot ut med kvinner i høyt tempo.

«Dagsavisens anmelder trekker frem syv unge kvinnelige artister på Bylarm 2023, ingen mannlige. Men i siste setning i artikkelen gjør journalisten «for sikkerhets skyld oppmerksom på at det også er flere menn som opptrer på Bylarm i år»

Dagsavisen 16.9.23

7.4 «Velkommen gutt, du har allerede tapt»

Empatigapets karakter kan vanskelig beskrives kortere og bedre enn av journalist Synnøve Trampe Vereide i sin kommentar i DA 15.7.23: «Det gjentas til det kjedsommelige at kvinnekamp også gagnar mennene. Som om kampen for menns rettigheter aldri kan bli noe annet enn en parentes i likestillingskampen. Kanskje har kvinnekampen vært for kvinnesentrert. Kanskje har den utrettelige kampen mot mennene på toppen ført oss inn i en blindsoner hvor vi mister synet av alle mennene som faktisk ikke sitter på toppen. Det er mange av dem. Konsekvensen synes å manifestere seg: **Det vokser frem en klasse med ydmykete og latterliggjorte menn.** Gutta som begynner på skolen denne høsten må ikke bli møtt av ei tavle hvor det står: «Velkommen, du har allerede tapt».



Fig. 7.4

Kvinnefrontens kjønnskamplogo. Eksempler på andre plakater i de tradisjonelle demonstrasjonene på Kvinnedagen 8 mars: «Snille jenter kommer til himmelen, slemme jenter kommer dit de vil», «Kvinner trenger en mann like lite som en fisk trenger en sykkel», «Vi vil ligge øverst».

«Gammateorien indikerer at i vestlig kultur er maskulinitet bare belyst på områdene: "privilegier" eller "gjerningsmann", men gjemt på områdene «gjøre ære på» og «offer».

(Kilde: «The Psychologist»: The Gamma bias: A New Theory, 28.2.2020.)

KAPITTEL 8: KVINNER DOMINERER LIKESTILLINGSSYSTEMET

Den mest alvorlige mangelen på kjønnsbalanse i landet finner vi i selve «likestillingssystemet» som har ansvaret for å kartlegge likestillingsbehovet, fremskaffe kunnskapen, utforme, vedta og iverksette likestillingspolitikken, overvåke utviklingen og gjennomføringen, og formidle behovet og resultatene. Alvoret skyldes ikke bare at kjønnsbalansen og kvinnedominansen i «likestillingssystemet» er så stor, men også at det burde feie for egen dør og gå foran med et godt eksempel for resten av landet i stedet for det motsatte. Fakta er at kjønnsbalansen og likestillingen hos likestillingsmyndighetene og i andre deler av likestillingssystemet er blant de dårligste i landet.

8.1 Menn kjønnsdiskrimineres i Likestillingsloven.

Diskrimineringen av menn er paradoksalt tydeligst uttalt i Likestillingsloven som faktisk favoriserer kvinner foran menn allerede i formålsparagrafen §1. ledd 3; «**Loven tar særlig sikte på å bedre kvinnersstilling**». Likestillingsloven ble innført i 1978 for å sikre kvinner likeverd, like rettigheter, og like muligheter. Kvinner hadde da hatt allmenn stemmerett siden 1913, 15 år senere enn menn fikk allmenn stemmerett. Favoriseringen av kvinner er generell, og har ingen klar definisjon av hva som menes med «kvinners stilling», ingen tidsbegrensning eller operativt likestillingsmål. Loven tar heller ikke forbehold på samfunnsområder eller posisjoner der kvinner allerede er i flertall eller i en mer privilegert posisjon enn menn. Likestillingsloven virker kjønnsdiskriminerende. Dette illustreres godt i Likestillingsombudets uttalelse til forslag til ny

Likestillings- og diskriminerings lov (2015)¹, der ombudet gikk imot å fjerne kvinnefavoriseringen i loven, fordi: «Formålsparagrafen har en viktig symbolfunksjon og er i tillegg førende i likestillingspolitikken. Den er også en sentral tolkningsfaktor ved rettsanvendelsen». Ombudets uttalelse var helt i samsvar med uttalelsene fra kvinneorganisasjonene. Ombudet bekreftet lovens diskriminerende effekt i sitt avskjedsintervju i Likestillingsnytt 9.9.21:² «Det å snakke om menn passer ikke helt inn i mandatet som likestillingsombudet har nå». Stort klarere er det vanskelig å få demonstrert feminismens dominerende innflytelse på norsk likestillingslovgivning og forvaltning.

8.2 Kvinner dominerer den sentrale likestillingsforvaltningen.

Likestillingsloven og likestillingspolitikken forvaltes av i hovedsak tre kvinnedominerte offentlige forvaltninger/etater: Kultur- og likestillingsdepartementet v/Likestillings- og diskrimineringsavdelingen, Likestillingsdirektoratet/Bufdir v/Likestillingsavdelingen samt Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO). Bufdir har etablert et eget likestillingsråd med representasjon fra bl.a. 12 kvinneorganisasjoner (10 via Norsk kvinnelobby) og en mannlig; Reform. Norges største medlemsbaserte likestillingsorganisasjon for menn MannsForum, er ikke blitt invitert til en plass i rådet. Det er iverksatt svært få konkrete aktive rekrutteringstiltak for å bedre kjønnsbalansen/likestillingen i likestillingsforvaltningen. Hos Likestillingsombudet har kvinnedominansen tvert imot økt.

Likestillingssystemet er sterkt kvinnedominert

Fig. 8.1: Kjønnsfordelingen i Likestillingssystemet.

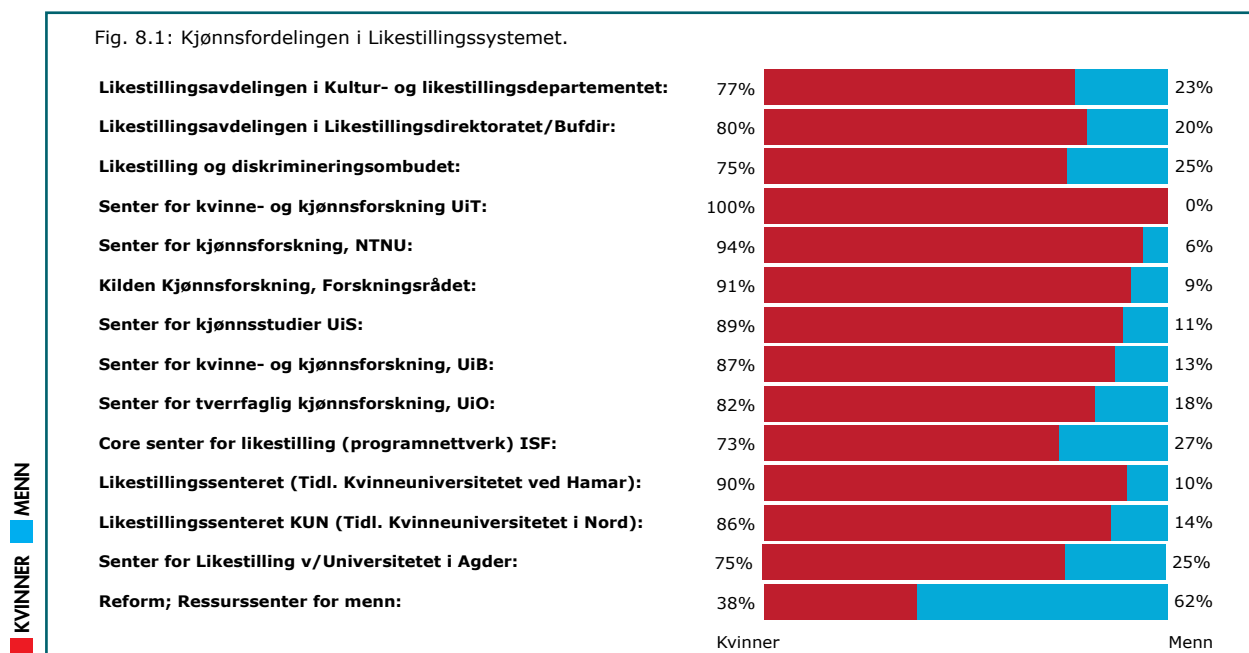


Fig. 8.1

Den store kvinne­dominansen i den sentrale like­stillingsforvaltningen fører naturlig nok til et arbeids­miljø preget av en kvinnekultur med noe større forståelse for kvinners enn menns like­stillingsutfordringer, i samsvar med like­stillingslovens kvinne­perspektiv. Den tidligere direktøren for statens Like­stillings­sen­ter, Ingunn Yssen, betegnet i samsvar med dette kvinnelige byråkrater i Like­stillingsforvaltningen for «femokrater», en sammenstilling av ordene «feminist» og «byråkrat». «Begrepet «femokrater» er utviklet som en betegnelse for aktører i offentlig forvaltning som utfører kvinne- og like­stillingspolitiske oppgaver»³.

Den nasjonale Like­stillingskonferansen arrangeres hvert år av Bufdir på omtrent samme tid som Kvinne­dagen 8 mars, med hovedfokus på kvinners like­stillingsutfordringer og stort flertall kvinnelige innledere og deltagere fra det offentlige like­stillingsapparatet, kjønnsforskere og toneangivende kvinneforeninger og andre interesseorganisasjoner.

8.3. Stor kjønnsbalanse i kjønns- og like­stillingsforskningen og like­stillings­sen­trene.

Kjønnsforskningen er en sentral kunnskapsressurs som bidrar til å legge premis­sene for videreutvikling av like­stillingspolitikken, -forvaltningen og like­stillingsdebatten i samfunnet. De seks sen­trene for kjønnsforskning er preget av feministisk kjønns­deologi, og sterkt kvinne­dominert med bare ca. 10 % menn. De er også utelukkende ledet av kvinner.⁴ Det eneste professoratet i mannsforskning er nedlagt. Den nasjonale forskningskomiteen har på sine hjemmesider påpekt at sterk kjønnsbalanse er et demokratisk problem: «Man har tradisjonelt ikke hatt fokus på forskeres kjønn. Man forventer at forskere skulle være objektive i sin tilnærming. I dag vet vi at dette ikke er mulig. Kjønn farger hvordan vi ser og erkjenner samfunnet. Forskningsrådet mener det er et demokratisk problem, og at det har store skadevirkninger hvis man ikke har en bred inngang til forskningen».

«Årets første utgave av Tidsskrift for kjønnsforskning (nr. 1. 2023) presenterer artikler som på forskjellig vis har kjønns­politikk som omdreiningspunkt. Bidragene spenner fra å utfordre cis-normativitet som strategi for å inkludere transpersoner, til kvinne­politiske perspektiver m.v. De tar med andre ord fraspark i forskjellige feministiske tilnærminger når de viser hvordan diskurser og praksiser bidrar til å reproducere undertrykking, marginalisering og hierarkier.»

(«Vaskeseddel» for utgaven på Kilden.no)

Norsk kjønns- og kvinneforskning er godt organisert med et nasjonalt fagorgan for kjønnsforskning, en egen forening for kjønnsforskning, og aktiv del­tagelse i internasjonale forskernetverk som f.eks. med Nordisk informasjon for kunnskap om kjønn (NIKK), alle uten kjønnsbalanse⁵. Forskning på LHBT+ relaterte tema er høyt prioritert i kjønnsforskningen. Forskning på gutter og menns livs- og like­stillingsutfordringer er lavt prioritert. Det er heller ikke iverk­sett noe spesielt program eller effektive tiltak for å rekruttere flere menn til kjønnsforskningen. Det er under oppstart et eget nettverk, ikke for mannsforskning, men begrenset til «maskulinitetsforskning»⁶. Kontaktperson er en kvinnelig professor (og femi­nist). Det finnes interessant nok ikke noe tilsvarende nettverk for (bare) «feminitetsforskning». Landets fire Like­stillings­sen­tre har en viktig funksjon som kompetansesentre med roller som pådrivere, veiledere og utredere i Like­stillingspolitikk og -spørsmål. Sen­trene er stiftelser delfinansiert over statsbudsjettet. To av sen­trene er tidligere kvinneuniversiteter med sterk kvinne­dominans blant de ansatte; KUN (Tidl. Kvinneuniversitetet i Nord) og Like­stillings­sen­teret (Tidl. Kvinneuniversitetet ved Hamar). Det eneste like­stillings­sen­teret med tilnærmet kjønns­balanse er Reform; Ressurs­sen­ter for menn.

8.4. Kvinne­net­verkene i partiene, fagorganisasjo­nene og arbeidslivet

Nesten alle stortingspartier har egne formelle kvinne­nettverk som en del av partiorganisasjonen med egen representasjon i partiets styrende organer: Arbeiderpartiets Kvinne­nettverk, Høyrekvinnene, Senterkvinnene, SV kvinne­politiske utvalg, Venstrekvinnene, Grønt Kvinne­nettverk, Rødt kvinne­politiske utvalg og Krf Kvinner. Kvinne­nettverkene er pådrivere i partiene for å tilpasse partipolitikken til beste for kvinner, særlig på familie- og like­stillingsområdet. Kvinne­nettverkene er også en politisk karrierevei for kvinner i partiet. Tidl. Utenriksminister Anniken Huitfeldt har ledet Aps kvinne­nettverket i mange år, og tidl. Like­stillings­sen­ter­minister Anette Trettebergstuen er nåværende leder av kvinne­nettverket. Ingen av partiene har egne tilsvarende formelle mannsnettverk for å ivareta menns interesser i familie- og like­stillingspolitikken.

«Jeg er imot organiserte kvinne­nettverk på arbeidsplassen. Det er en fundamental motsetning til like­stilling. I alle fall når menn ikke får delta. Og om menn fikk delta, ville jeg kanskje kalt det noe annet enn kvinne­nettverk»

(Kristin Bjerke, gründer, Dagens Næringsliv 28.07.20)

For å styrke arbeidet for likestilling og kvinners interesse i arbeidslivet og yrkesorganisasjonen har kvinner etablert egne kvinnenettverk på de fleste, større tidligere eller nåværende, mannsdominerte arbeidsplasser og yrkesorganisasjoner. Til sammen mobiliserer og koordinerer disse nettverkene mange tusen kvinner i arbeidet for kvinners interesser i både privat, offentlig og tredje sektor. De fleste av disse kvinnenettverkene har betydelig innflytelse, ikke bare på arbeidsmiljøet, men også på ansattes karriereutvikling og ledelsesrekruttering. Kvinnenettverkene blir som regel ikke avvirket når kvinner kommer i flertall i ledelsen eller på arbeidsplassen eller i organisasjonen. F.eks. har 1850 kvinner fra ca. 1000 bedrifter i 2022 vært igjennom NHOs lederutviklingsprogram «Female Future» siden oppstarten i 2003. Temaene er ledelse, kommunikasjon, styrekompetanse, nettverksbygging og synlighet. NHO har ikke noe tilsvarende tilbud bare for menn⁷.

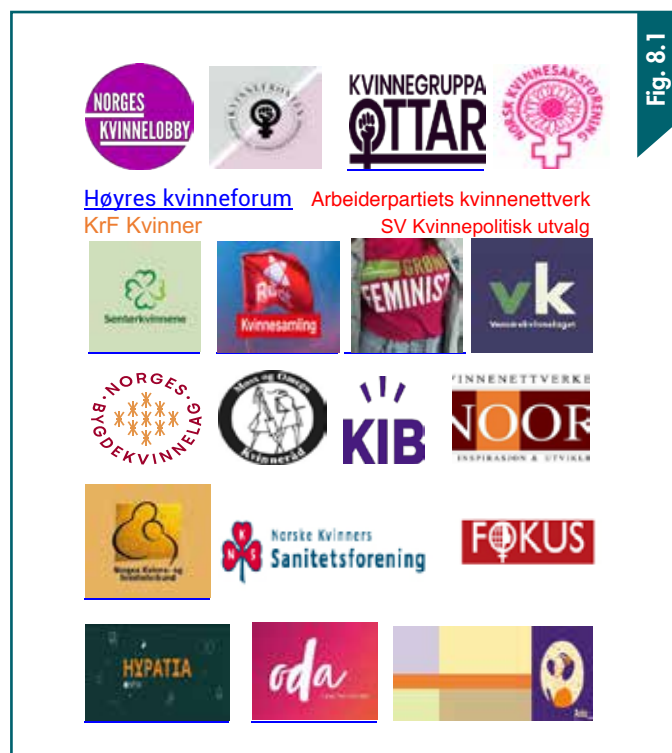


Fig. 8.1

Kvinnenettverkene har makt; noen mer enn andre

8.5. Kvinneorganisasjonene er viktige pådrivere

Kvinner har vært dyktige til å organisere seg for å kjempe for kvinnesaker som stemmerett, likestilling og kvinners interesser på ulike områder: Norske Kvinners Sanitetsforening, Kvinnefronten, Kvinnegruppa Ottar, Norsk Kvinne- og familieforbund, Feministisk initiativ, Norsk kvinnelobby mfl. Kvinneorganisasjonene bygger i ulike grad på et feministisk/radikalfeministisk verdigrunnlag. De fleste kvinneorganisasjoner har opplevd noe nedgang i medlemstallet etter hvert som kvinner har overtatt ledelsen i store deler av offentlig sektor,

tredje sektor og økende deler av privat sektor. Menn har ikke vært like interessert i (eller dyktige til) å organisere seg for å ivareta mannspektivet i likestillingspolitikken. Viktige unntak her er Reform⁸ og MannsForum⁹. Stiftelsen Reform ble etablert på initiativ fra Krise- og rådgivningstelefonen for menn, og medlemsorganisasjonen MannsForum ble formelt etablert i 2010 for å representere en stemme for likestilling for gutter, fedre og menn i samfunnsdebatten, MannsForum driver Kamerathjelpen som består av menn med erfaring fra utfordringer fra samlivsbrudd og barnefordelingsaker. De er likemenn som hovedsakelig kontaktes av fedre som opplever ulike former for konflikter og diskriminering som f.eks. mors sabotasje av fars samvær med barna. MannsForum har per 1.1.24. 1375 medlemmer, også inkludert kvinnelige medlemmer som står solidarisk med sine menn i arbeidet mot kjønnsdiskriminering av menn og fedre.

«Statsfeminisme karakteriserer en feministisk poliikkutvikling gjennom politiske institusjoner og beskrev en politisk handlingsmodell som et samspill mellom kvinners mobilisering og agitering «nedenifra», i kvinnebevegelse og -organisasjoner, og integrasjonsbestrebelsler «ovenfra», gjennom staten og i partipolitikken.

Professor Hege Skjeie om statsfeminismens mor Helga Hernes i «Krysspunkter», Beret Bråten og Cecilie Thun, (red.) Akademia forlag 2013.

8.6. Likestilling som karrierevei og næring

Til sammen utgjør og forvalter ansatte og medlemmer i de ulike deler av kjønns- og likestillings-systemet betydelige økonomiske og menneskelige ressurser i arbeidet for kvinners interesser i samfunnet. I tillegg kommer offentlige og private tilskudd til ulike kjønns- og likestillingsprosjekter. Det er også betydelige ressurser som legges ned i arbeidet i kvinnenettverkene arbeid og møter på arbeidsplassene, som regel i arbeidstiden.

Det samme gjelder deltagelse i de ulike nasjonale og regionale og lokale kvinne- og likestillingskonferansene, seminarene og møtene, som er viktige møteplasser for gjensidig inspirasjon og samarbeid om felles kvinnepolitiske saker og interesser. Det er også vekst i kommersielle virksomheter som tilbyr nettverk, rådgiving, kurs, konferanser i likestilling og karriereutvikling for kvinner. Omfanget kan nesten gi inntrykk av at det eksisterer et eget slags «kjønns- og likestillingsindustrielt kompleks» i samfunnet, nesten helt uten menn. I 2012 bevilget regjeringen 835 millioner kroner til kvinnesatsingen «Kvinner i fokus» forvaltet av Innovasjon Norge. Det tilsvarer i 2023 langt over en milliard i dag, og ca. 11 milliarder i perioden 2012-20123¹⁰. Kvinnesak er god business, for kvinner.

8.7. «Likestillingssystemet» er likestillingsetisk konkurs

40 års aktiv statsfeminisme har vært en suksess, for kvinner. Likevel, eller nettopp derfor, er dagens likestillingssystem i krise og mister tillit og troverdighet hos en stadig økende andel menn i samfunnet, og noen kvinner. Krisen har mange årsaker, men den viktigste er den manglende respekten for verdien av kjønnsbalanse og likestilling i egne rekker og alle deler av likestillingssystemet/forvaltningen selv. Til tross for at svært mange av de opprinnelige målene for likestilling for kvinner er oppnådd og overopplytt, har det ikke fått noen konsekvenser for innretningen og kjønnskulturen i likestillingsarbeidet. Konsekvensene er et alvorlig likestillingsetisk gap mellom uttalte likestillingspolitiske mål og kjønnsbalansen/likestillingen i egen organisasjon og virksomhet. I den grad mangelen på kjønnsbalanse er en indikator på manglende likestilling er likestillingssystemet i Norge en likestillingsskandale.



Fig. 8.4

Kvinnekultur preger kjønnsforskningen.
(Kilde Khrono)



Fig. 8.5

Alle pensumforfatterne i kjønnsteori er kvinner.

Kvinner blir systematisk favorisert og menn blir diskriminert. Det er uverdigg for en nasjon hvor likestilling er det del av våre felles grunnleggende demokratiske verdier.

Kilder:

1. Likestillingsombudets høringsuttalelse til endringer i Likestillingsloven
2. Likestillingsnytt; Reform 9.9.21.
3. «Politikkens steder – kjønnets plass; Kilden 1998
4. Kjønnsforskningssentrene: Senter for kvinne- og kjønnforskning UiT, Senter for kjønnforskning, Senter for kjønnsstudier UiS, Senter for kvinne- og kjønnforskning, UiB, Senter for tverrfaglig kjønnforskning, UiO, Core senter for likestilling (programnettverk) ISF, Kilden Kjønnforskning,
5. NIKK, Forening for kjønnforskning i Norge, kjønnsforskningsforeningen.wordpress.com/, Tidsskrift for kjønnforskning | Kilden (kjønnsforskning.no),
6. Nytt nettverk for maskulinitetsforskning - Senter for tverrfaglig kjønnforskning (uio.no)
7. «Female futures», NHO
8. Reform: Ressurssenter for menn
9. MannsForum.no
10. «Kvinner i fokus»

KAPITTEL 9: MATRIARKAT?

Patriarkatet¹ er avviklet, og godt er vel det. Over femti års ensidig kvinnefokus har ført til mer likestilling for kvinner og bedre kjønnsbalanse på tidligere mannsdominerte områder i samfunnet. Samtidig er det blitt større kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner, dårligere kjønnsbalanse på kvinnedominerte områder i samfunnet, og økt mannlig utenforskap. Den økende familiekrisen og guttekrisen i samfunnet har ikke vært på likestillingsradaren, og empatigapet mellom kjønnene har sjelden vært større. Statsfeminismen har i likestillingens navn gjort kvinner til det hegemoniske kjønn. Men også patriarkatet² har sine negative konsekvenser, ikke bare for gutter og menn, men for hele samfunnet.



Guttekrisen løses neppe av mer feminisme.

9.1. Fra Patriarkat til Matriarkat?

Kvinneorganisasjonene Kvinnefronten og Ottar synes å mene alle kvinner lever i et patriarkat og egger til kjønnskamp. De tradisjonelle demonstrasjonene på Kvinnedagen 8. mars har hatt plakater som f.eks. «Snille jenter kommer til himmelen, slemme jenter kommer dit de vil», «Kvinner trenger en mann like lite som en fisk trenger en sykkel», «Vi vil ligge øverst». At kvinner er undertrykt som gruppe, og undertrykkerne er menn - også som gruppe er en virkelighetsforståelse som det i det i høy grad likestilte norske samfunnet er vanskelig å forstå. «Det samsvarer ikke med det folk ser».³ (Are Saastad, Leder av Reform i DA 19.12.22). Påstandene faller på sin egen urimelighet. Myteresirkuleringen er egnet til å tilsøre den gradvise utviklingen av samfunnet i motsatt retning, dvs. mot et matriarkatpreget samfunn. Arrangementet «Matriarkatets tidsalder» på Litteraturhuset i Oslo 24.6.23. er et viktig tegn i tiden⁴. Valget av utelukkende kvinnelige parlamentariske ledere på Stortinget et annet⁵.

Som det går klart frem av dette likestillingsbarometeret er ikke Norge et patriarkat i dag. Menn har verken det primære ansvaret eller myndighet for familien, og heller ikke lenger hovedansvaret for samfunnet som et hele. Det politiske ansvaret for samfunnet er rimelig likt fordelt. Norge er derfor heller ikke et rent matriarkat, selv om kvinnene både har ønsket, og tatt, hovedansvaret for barn i familien og marginalisert fars betydning for barns oppvekst. Kvinner har også en økende og dominerende makt og innflytelse i viktige deler av samfunnet, og særlig i offentlig sektor, og spesielt på områdene oppvekst, omsorg, utdanning og helse. Nøkkelspørsmålet er hvilken vei utviklingen går i forholdet mellom kjønnene både på familie- og samfunnsnivå.

«Naturlige kjensgjerninger som at kvinner føder barn, og at menn har overlegen større fysisk styrke, bidrar langt på vei til å forklare det meste av historiske og sosiale ulikheter mellom kjønnene. Men den dominerende feminismen benekter biologiske realiteter, og ser alle statistiske ulikheter som et resultat av overgrep fra «Patriarkatet» og de «mytologiske «strukturene» - et vagt konglomerat av sosialisering, underbevisste tankemønstre, språk normer roller og vaner. Kort sagt alt, bort sett fra biologi».

(Glenn-Peter Sætre i intervju om sin nye bok: To kjønn; Evolusjonens gåte». Dagsavisen 12.10.23

Med feminismen som eneste nasjonale likestillingsideologi og innebygde favorisering av kvinneperspektivet er utviklingen i dag klart preget av økende matriarkalske trekk. Det kan virke som om målet om likestilling for kvinner i praksis er blitt avløst av et mål om mermakt for kvinner. Typisk for denne praksisen er det store fokuset på kjønnsbalanse i mannsdominerte studier, yrker og posisjoner, og den nesten totale mangelen på fokus på den mer alvorlige manglende kjønnsbalanse på tilsvarende kvinnedominerte områder. Typisk er også det store engasjementet og omfanget av særtiltak for å oppnå kjønnsbalanse med flere kvinner på mer prestisjepregete områder med mannlig flertall, og den nesten totale mangelen på, og motstand mot, særtiltak for å oppnå kjønnsbalanse med flere menn på kvinnedominerte områder. Områder som faktisk har vesentlige matriarkalske trekk i dag.

«Barbie»-filmen feirer feminismens makt. Det er derfor den både føles som en lettelse og en seier, det er derfor jeg ble så uendelig rørt». For Barbie er ikke grei, Hun ser ned på Ken og synes at Ken er overflødig. Hun er smartere enn Ken, har bedre sosiale ferdigheter, og er uendelig mye penere enn Ken».

(Ida Jackson i Morgenbladet 1-7.9.23).

«En feministisk ønskedrøm? I Maren Uthaug's blodfylte fremtidsroman «11%» er mannen skrevet ut av historien. Kvinnene behersker verden. Mennene er holdt i fangenskap og fungerer som avlsdyr eller som instrument for kvinnenens nytelse. Det trengs bare 11 prosent av dem for at menneskeheten skal kunne reproducere seg uten fare for innavl. Maren Uthaug's roman er skikkelig morsom å lese».

(Litteraturkritiker Anne Merethe K. Prinos i Aftenposten 20.5.23).

9.1. Forvitringen av kjernefamilien.

Kjernefamilien som minste samfunnsbærende enhet er under økende press i dag. Barn frykter foreldrenes skilsmisse mer enn atomkrig. Samlivsbrudd kan være ønskelig og av og til nødvendig for noen, men ulempene for barn, partner og samfunn er ofte store. Over halvparten av norske ekteskap og samboerforhold med barn ender i skilsmisse og samlivsbrudd.

«Skilsmisse er som en amputasjon; Du overlever, men det er mindre av deg».

Margaret Atwood; Canadisk forfatter.
Aftenposten 21.9. 23 (kap 6?)

Enslige kvinner kan i dag få offentlig godkjent assistert befruktning i Norge på statens bekostning uten krav til at guttebarn er sikret en tilstedeværende far eller god mannlig rollemodell i oppveksten.

Tilbudet blir benyttet av et sterkt økende antall kvinner i fertil alder, og danner allerede en ny familienorm, den farløse «solomor-familien»⁶. Et økende antall gutter (og jenter) vokser opp, ikke bare uten far hjemme, som i dag, men også uten å vite hvem faren er. Når gutten fyller 15 år, har gutten krav på å kunne få vite farens identitet, men ikke kunne møte ham. Et økende antall gutter og unge menn vokser opp med et dypt og uforløst fars-savn som preger dem negativt for livet. En av definisjonene på patriarkatet er at slektskapet følger morslinjen, og at farskapet ikke har noen sosial funksjon.

Et økende antall sårbare «Solomødre -familier» uten støtte av en far eller partner i hjemmet vil være direkte avhengig av offentlig økonomisk og annen bistand for å takle forutsigelige og ikke-forutsigelige kriser i eget liv og familielivet. I media gjør solomødrene ofte et poeng av at barna ikke har behov for noen far, mødrene ikke har behov for menn, bort sett fra i visse praktiske oppgaver⁷.

9.2 Økt avstand og mindre fellesskap mellom kjønnene

Selv om det har skjedd mye positivt for menn gjennom den historiske frigjøringen fra de tradisjonelle kjønnsrollemønstrene, så bidrar forvitringen av kjernefamilien til økt avstand og redusert samhold mellom kjønnene. Det samme gjør den manglende kjønnsbalansen i store deler av offentlig sektor og kultursektoren, og ikke minst empatigapet i media og statlig familie- og likestillingspolitikk. Metoo-kampanjene har bidratt til å øke kvinners skepsis til menn og redusere menns tillit til kvinner. Ifølge Ungdatarapporten i 2023 tør halvparten av alle gutter lenger ikke ytre seg fritt.

«Kvinner tillater seg mer enn tidligere, mens menn er mer forsiktige. Kvinner kan gjerne ta menn på ræva, og det er et uttrykk for selvsikker seksualitet hvis de sender uoppfordrete nakenbilder. Hvis en mann gjør det samme, er det uttrykk for sexisme.»

Fra Jeppe Bentzen's intervju «Et nødvendig blodbad» om Metoo i Weekendavisen 4.5.23.

Samtidig skaper kvinner med sine mange kvinnettverk på studier, jobb, i foreningslivet og i politikken et økende antall kvinnelige særarenaer som snarere forsterker enn reduserer avstanden mellom kjønnene.

«Etter hvert finner vi venninner ut at det er mer interessant å pleie egen familie, venninner, jobb, interesser og skaffe seg en dildo enn å bruke tid på menn.»

Innlegg fra kvinne til spalten «Leve sammen»
Frode Thuen i A-magasinet 30.4.21

Økt avstand og redusert fellesskap kan bidra til redusert forståelse og samhold mellom kjønnene og føre til unødvendige konflikter. Det ser vi nå også i politikken, hvor polariseringen øker mellom kjønnene. I kommunevalget høsten 23 stemte hver femte mann mellom 18-30 år Frp. Parallelt går flere unge kvinner til venstresiden, og valgforsker Johannes Bergh omtalte NRKs «Politiske kvarter» situasjonen som en «kjønnpolarisering blant de unge» og som et «blått skred av unge menn»⁹.

«For 50 år siden stemte flest menn på venstresiden og kvinner på høyresiden. I dag er det omvendt. Hovedårsaken er at flest menn jobber i privat sektor, mens en høy andel kvinner jobber i offentlig sektor, særlig innen helse og omsorg.»

Professor Jan Erik Grindheim,
USN til NRK 7.9.23.

«I dag ser vi i mange land menn fra «underklassen» tilslutte seg høyreorienterte bevegelser og politikere. Når skal kvinnene våkne opp og innse, at de har kikkerten på feil øye?»

Når begynner de å interessere seg for alle menn – ikke bare maktens menn, som det ikke er så mange av – men mennene på bunnen? Og at det på lengre sikt vil være til gagn for dem selv å endre utviklingen, så menn ikke lenger blir tapere?»

Per Clausen, over Per Clausen, Cand.mag.
i Weekendavisen 18.11. 22.

9.3. Økende guttekrise, mannlig utenforskap og underklasse

Revolusjoner har en tendens til å spise sine egne barn, så også den statlig styrte kvinnerevolusjonen i regi av Statsfeminismen. Det ensidige fokuset på kvinners offerstatus og behov for særbehandling for å oppnå likeverd og likestilling i forhold til menn, har skygget for hensynet til menns behov for likeverd og likestilling med kvinner. Samtidig har den årelange positive særbehandlingen av kvinner i forhold til menn blitt internalisert som naturlig og normalt. Den er blitt institusjonalisert på en måte som har skapt en rekke privilegier og kvinnedomnerte områder og segmenter i samfunnet omtrent uten menn. Som dette likestillingsbarometeret viser er det i dag hovedsakelig gutter, fedre og menn som blir kjønnsdiskriminert, ikke jenter, mødre og kvinner. Når pendelen slår for langt en vei, får det konsekvenser, som vi har synliggjort i de foregående kapitler. Dersom ikke likestillingspolitikken reorienteres i retning av likeverd og rettferdig og reell likestilling mellom kjønnene, vil dagens alvorlige guttekrise utvikle seg til en alvorlig samfunnskrise. Dette vil få negative konsekvenser for samholdet mellom kjønnene og velferdsstatens fremtid.

«Sjølvs om medisinen Andrew Tate foreslår er feil, kan i alle fall deler av diagnosen han stiller på livskjensla til mange unge menn, vere presis. Guttekrise i skulen, meiningstap, einsemd, oppleving av å vere svikta og ikkje ha nokon å gå til, mangel på gode maskuline forbilde – alt dette finst».

Forfatteren Agnes Ravatn i Aftenposten 18.9.23.

Økende kjønnsforskjeller i skolefrfall og utdanningsnivå bidrar sammen med forskjellene i rusmisbruk og kriminalitet til økende utenforskap for unge menn. En av fire menn forblir barnløse livet ut.

Det er allerede i ferd med å utvikle seg en mannlig underklasse som synes å gå under radarene i på radikalfeministene og likestillingsapparatet. Mange gravide kvinner håper de får en datter, fordi risikoen for at det ikke vil gå så bra med barnet om det blir en gutt. Klasseforskjeller forsterkes av de store forskjellene i barnløshet og ensomhet blant de som faller utenfor. Et økende antall unge menn føler seg sviktet av venstresiden og søker i stedet mot høyresiden i politikken. En større mannlig underklasse i samfunnet vil være en belastning, ikke bare for de det gjelder, men for hele samfunnet, også kvinner. Fattige mannlige ungdommer og menn som faller utenfor arbeidslivet uten ressurser til å bidra økonomisk til velferdsstaten vil i stedet trenge økonomisk og annen støtte fra velferdsstaten. Flere unge menn enn kvinner lever i dag på uføretrygd. (Jfr. kap.5)

«When establishment institutions fail to address the problems of boys and men, it leaves a vacuum, into which reaction, rage and misogyny pour.»

Richard Reeves, "Of Boys and Men". 2022.



Fig. 9.2

Ofres gutta på feminismens alter?

Kvinnens klager over kjønnsdiskriminering er sterkt redusert de senere år, og utgjorde i 2022 bare en brøkdel av alle klagebehandlinger, langt etter funksjonsnedsettelse, etnisitet og alder. (hhv 126, 97, 93, og 43). (Diskrimineringsnemda 9.8.23).

9.4. Tiden er overmoden for et paradigmeskifte i likestillingspolitikken

Som det fremgår av kapitlene foran har norsk likestillingspolitikk og forvaltning gått fra suksess til etisk krise på vei mot etisk konkurs. Statsfeminismens

kvinnefavorisering har byttet ut kjønnsdiskriminering av kvinner med kjønnsdiskriminering av menn og skapt nye forskjeller mellom kjønnene. Løsningen på krisen er verken mer eller mindre feminisme, men ingen feminisme i det hele tatt. Løsningen er heller ikke en ny statlig likestillingsideologi med motsatt fortegn. Løsningen må være innføringen av et likestillingsprinsipp, og en likestillingslov, som bygger på reell likeverd og likestilling for begge kjønn som tar hensyn til de faktiske biologiske forskjeller mellom kjønnene og begge kjønners behov for likeverd og likestilling. Mannsutvalget har ballen. Det gjenstår å se om de klarer å sette den i mål.



«Mannsutvalget» skal avlevere sin innstilling til regjeringen i april 2024.

(Kilde: Mannsutvalget.no)

Kilder:

1. Patriarkat: Fedrestyre; ordet Patriarkat brukes til å referere til samfunn der menn er forventet å ha hovedansvaret for familiens velferd og samfunnet som et hele. (Wikipedia)
2. Matriarkat: Mors-/kvinnestyre; Matriarkat er en samfunns- eller familieform hvor slektskap, arv, osv. følger morslinjen, hvor kvinnene har (den politiske) makten, og hvor farsskapet ikke har noen sosial funksjon. (Store Norske Leksikon)
3. (Are Saastad, Leder av Reform i DA 19.12.22).
4. «Matriarkatets tidsalder» på Litteraturhuset i Oslo 24.6.23.
5. (Klassekampen 19.10 23.)
6. «Solomor» er enslig mor ved hjelp av assistert befruktning.
7. Vibeke Holt i intervju i VG

KAPITTEL 10: TILTAK MOT DISKRIMINERING OG FOR REELL LIKESTILLING

Som det går frem av kapitlene foran er tiden overmoden for en helt nødvendig og reell omlegging av likestillingspolitikken dersom likestillingsloven, -forskningen og- forvaltningen skal kunne redde sin troverdighet.

OVERSIKT OVER DISKRIMINERING AV GUTTER, MENN OG FEDRE

Kap.	Sak
1	Likestillingspolitikken har vært en suksess, for kvinner. Likestillingsloven er ikke kjønnsnøytral, men basert på en kvinnelig kjønnsideologi: «feminismen», som ikke tar hensyn til menns likestillingsutfordringer. (Side 2)
2	Fedre blir behandlet som B-foreldre i barne- og familiepolitikken og –forvaltningen, samt NAV. Enslige kvinner får bistand av staten til å bli mor og oppfostre barn. Det gjør ikke enslige menn som ønsker å bli fedre og oppfostre eget barn. Sønner vokser opp uten far. (Side 3)
3	Skolen er dårligere tilpasset gutter enn jenter, både med hensyn til skolestart og tilpasning. Gutter mangler mannlige rollemodeller og får dårligere karakterer enn jenter. Flere faller ut av skolen. (Side 6)
4	Bare halvparten så mange menn som kvinner blir tatt opp og fullfører universitet og høyskoleutdanning. Likevel er kvinner målgruppen for de aller fleste rekrutteringstiltak for å øke kvinneandelen på mange studier. (Side 9)
5	Menns verdifulle bidrag til velferdsstaten blir underkommunisert. Menn yter mer økonomisk enn kvinner til velferdsstaten og får mindre igjen. (Side 12)
6	Menns helse er underprioritert i forhold til kvinners. Menn dør i snitt flere år tidligere enn kvinner og flere menn dør av kreft enn kvinner. Likevel foreligger det fire offentlige utredninger om kvinners helse, og ingen om menns. (Side 15)

Kap.	Sak
7	Menn og maskulinitet framstilles mer negativt i media enn kvinner og kvinnelige verdier/feminitet. Empatigapet mellom kjønnene bidrar til guttekrisen i samfunnet og er en trussel mot velferdsstaten på sikt. (Side 17)
8	Likestillingsapparatet mangler kjønnsbalanse, og er sterkt kvinnedominert uten effektive tiltak for å rekruttere flere menn og forske på menns utfordringer. Kjønnsforskningen mangler troverdighet. (Side 21)
9	Statsfeminismen har utspilt sin positive rolle, men er et hinder for å innføre kjønnsbalanse i kjønnsensitive deler av offentlig sektor, og prioritere gutte- og farskrisen i samfunnet. (Side 24)
	MannsForum håper at Mannsutvalgets utredning og innstilling ikke lider samme skjebne som innstillingene til Mannsrolleutvalget (1991) og Mannspanelet (2008) innstillinger, som i all hovedsak ble lagt i skuffen og glemt.

Likestillingspolitikken må endres fra å favorisere kvinner og diskriminere menn til å sikre reell likestilling og likeverd for begge kjønn. En ny og rettferdig likestillingspolitikk bør omfatte følgende tiltak:

10.1. Full likestilling for menn. Kvinnefavoriseringen må erstattes med en kjønnsbalansert likestillingspolitikk, kjønnsnøytral likestillingslov og kjønnsbalanse i likestillingsforvaltningen

10.2. Full likestilling for fedre. Morspresumsjonen må erstattes av likeverd mellom foreldrene i barne- og familiepolitikken, -lovverket og -forvaltningen. Bedre kjønnsbalanse i forvaltningen.

10.3. Full likestilling for gutter i skolen. Skolen må tilpasses like mye til gutter som til jenter med fleksibel skolestart og like stor tilgang på mannlige som kvinnelige lærere i undervisningen.

10.4. Nasjonalt program for rekruttering av 30 000 flere menn til utdanning og arbeid i alle kjønnsensitive fagutdanninger og tjenester innen oppvekst, skole, helse og omsorg.

10.5. Anerkjennelse av menns viktige samfunnsmessige innsats til finansiering og drift av offentlig sektor og velferdsstaten, og fedres viktige bidrag til familien og barns oppvekst.

10.6. Offentlig utredning om den alvorlige guttekrisen i samfunnet; årsak, omfang og virkning. Offentlig utredning av menns helse- og levekårs-situasjon og -utfordringer i samfunnet.

10.7. Erstatning av den faktiske favoriseringen av kvinner som det gode og menn som det dårlige kjønn med anerkjennelse av positive maskuline kvaliteter og erkjennelse av begge kjønn som likeverdige for samfunnet.

10.8. Handlingsprogram for radikalt bedre likestilling og kjønnsbalanse i rekruttering til kjønns- og likestillingsutdanning og forskning, inklusive pensum og forskningstema.

10.9. Avvikling av feminismen som statlig likestillingsideologi i likestillingspolitikken, -forskningen og forvaltningen. Vurdering av bruk av humanismen eller annet egnet kjønnsnøytralt verdigrunnlag for likestillingspolitikken.

10.10. Inkludering av forslagene til tiltak for reell likestilling i Kultur- og likestillingsdepartementet og Regjeringens bebudete nye Nasjonale Strategi for likestilling. mellom kvinner og menn.



Violaine
Senior process engineer,
Aker Solutions

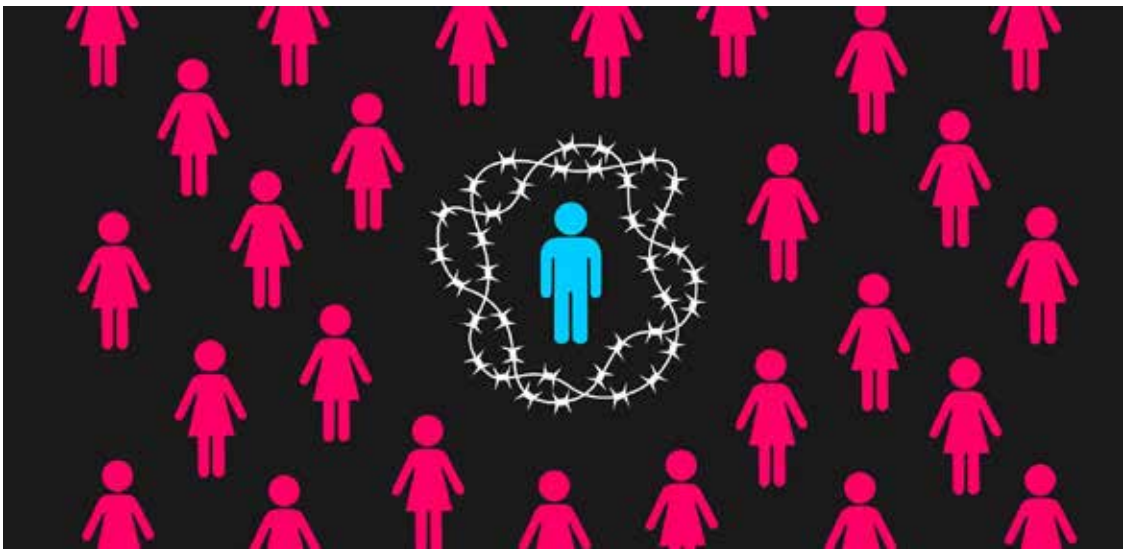
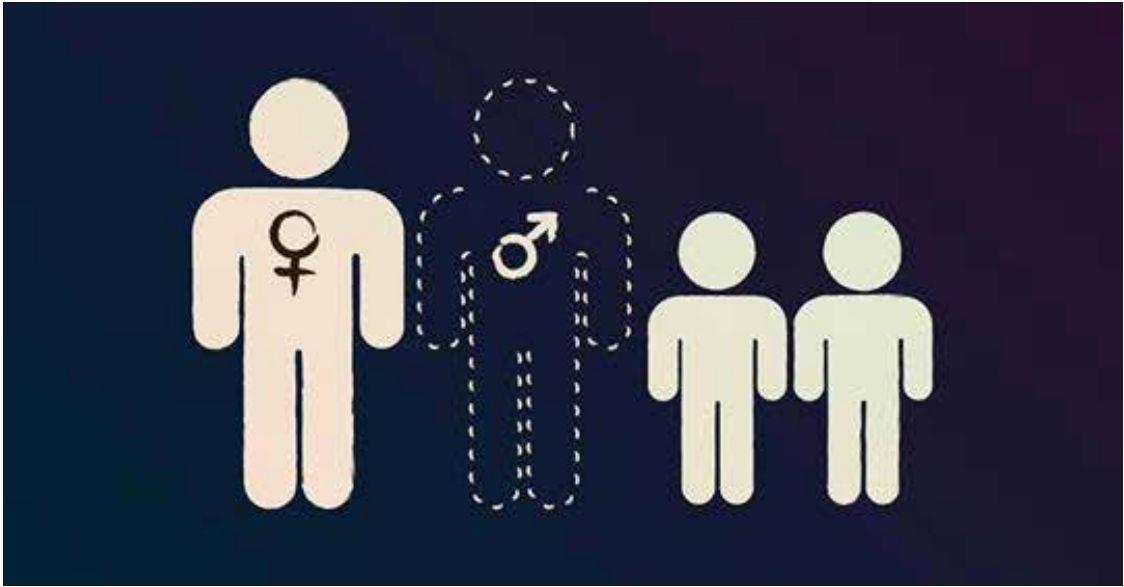
**VI TAR DET
HERFRA, CHUCK**

AkerSolutions AKER

Dagbladet **AKER MEST** LOGG INN

**Kvinner
favoritt-penisser**





af denne trend. Men er det væsentligt, at vi går med, eller er der større behov for maskulinitet?

forklæret dem meningsfuldt. Den individualiserende tidsånd kræver en fuldstændig accept af seksualens og en modens foreståelse af tilværelsesprojektet, og det er piger

at de er vokset op uden deres far. Også på turen en far i hjemmet er den sværeste størrelse

pa, som man vil dyrke de tilfældige kvinder eller kan måske en skikket med hysterisk jaloux, men om man kan gøre sikret en stabil indgang og skabe velværede for sig selv og sine omgivelser.

adlignende maskulinitet? Mandighed og en uadskillelig begreber. Det maskuline doser med at gøre det, der virker, selv, vovet, farligt, hårdt og kan få folk i or det også blevet kaldt dybsens og ed i nær mod, selvkontrol, retfærdighed, medmenneskelighed, viden og visdom i sitans fra sine fra latin, hvor sig maskulinitet er stillet også forbundet med uretighed blandt andet bevir på evens y puse, så man kan holde sit hoved samet.

le maskulinitet er vigtig, er det blandt hermed signalet, at verden ikke er mere an gør den til. Han udviser stabilitet, han på. Således er han medskaber af et rum, mone, at der er orden, hvilket pjæse og udforske de føleber, viske mand kan være se som skriver det, men en er en af mandens ene bidrag til fælles- liden for sig selv, om kan opleve sig selv på a udforsker nærmest på a for at sikre fornemstelsen i virket og er afgørende for

udleve sin maskulinitet i ed blandt andet henkon- st, dygtiggørelse, hårdhed an han opbygger så i han også begynder at i feminine sider, som besidder. På den vinder bedre, og ig inspiration el, for de i maskuline sider. Høje maskulinitet a vind sine valg ikke fra den ene m, bare fordi man kan.

I SYNGE
"HEJ SØSTER"



ILLUSTRATION: CHARLOTTE FRØD

HVAD gør man til? Hvis man vil dyrke de maskulinitet, hvor mestring af slår kampen nemlig del, skal man ikke bekj er i vektor, bare ikke i skole- og stemet og den almindelige som aldr knuder på sig selv af frage de måske i vinkeligheden vani nives den traditionelle masku Rogana interviewvildtost, an over en milliard gange. Hvis kan man se dem og få en idd ikke karpsport, eksperimenter i jødes hele tiden, være drømt og e maskulin på en og samme tid, ut cial. Her finder drenge og morm og den samlede, de søvret. Hvis man for eksempel læse højt af, rier, især Lillevandens. Her op også, at maskulinitet som dyt ikke bare er god for drenge, d piger. I det mindste kan de be melse for, hvad traditionel ma

Der er altså ikke dem, som optræge maskulinitet ud af selv, der skal definere masku enkelte voksne mænds plig og mod sine handlinger to maskulinitet. En mand bø sin dreng, stille kræse til han ham, også selvom det kan vi drengens måske ikke ser op til det kan læste overrask fra tid til et stort antal mænd, der enten i være der for deres børn, medlen i at ville please kvinde og børn, kendes ved sig selv og udleve sig al, hvad det indebærer af anvi

Thomas Markertens er uddannede journalist.



La barna beholde sine fedre!